

Veromäen koulu

Vantaa OPS

Sisällysluettelo

- 1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta
 - 1.1 Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laadinta ja rakenne
 - 1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa
 - 1.3 Vantaan kaupungin paikalliset erityispiirteet sekä arviointien ja kehittämistyön tuottaman tiedon hyödyntäminen opetussuunnitelman laadinnassa
 - 1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat
 - 1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö
 - 1.6 Opetusjärjestelyt, vuosiluokittain etenevä opetus, oppiainejakaisuus ja tuntijaot
 - 1.7 Vantaan kaupungin kieliohjelma
 - 1.8 Valinnaiset aineet
 - 1.9 Painotettu opetus
 - 1.10 Oppilaanohjaus
- 2 Perusopetus yleissivistyksen perustana
 - 2.1 Arvoperusta Veromäen koulussa
- 3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet
- 4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri
- 5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen
 - 5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä
 - 5.2 Yhteistyö
 - 5.2.1 Oppilaiden osallisuus
 - 5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö
 - 5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö
 - 5.4 Opetuksen järjestämistapoja
 - 5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)
 - 5.4.2 Yhdysluokkaopetus
 - 5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus
 - 5.4.4 Joustava perusopetus
 - 5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa
 - 5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta
 - 5.5.1 Kirjastopalvelut
 - 5.5.2 Kulttuuripalvelut
 - 5.5.3 Liikuntapalvelut
 - 5.5.4 Nuorisopalvelut
 - 5.5.5 Vantaan luontokoulu
 - 5.5.6 Vantaan seurakunnat
 - 5.5.7 Yrityskyläyhteistyö Vantaalla
 - 5.5.8 Koulun kerhotoiminta
 - 5.5.9 Aamu- ja Iltapäivätoiminta
 - 5.5.10 Kouluruokailu
 - 5.5.11 Koulumatkat ja koulukuljetukset
 - 5.6 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Veromäen koulussa
- 6 Oppimisen arviointi
- 7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki
 - 7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet
 - 7.2 Yleinen tuki
 - 7.3 Tehostettu tuki
 - 7.4 Erityinen tuki
 - 7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen
 - 7.4.2 Pidennetty oppivelvollisuus=
 - 7.4.3 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus
 - 7.5 Perusopetuslaissa säädetty tukimuodot
 - 7.5.1 Tukiopetus
 - 7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus
 - 7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet
- 9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä
- 10 Kaksikielinen opetus
- 11 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus
- 12 Valinnaisuus perusopetuksessa
 - 12.1 Valinnaiset taide- ja taitoaineet
 - 12.2 Muut valinnaiset aineet
 - 12.2.1 Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla
 - 12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät
- Oppiaineiden opetussuunnitelmat

1 Paikallisen opetussuunnitelman merkitys ja laadinta

1.1 Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laadinta ja rakenne

Vantaalla on laadittu Opetushallituksen Perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden 2014 pohjalta kaupunkitasoiset osuudet lukuihin 1 -12. Koulut ovat täydentäneet omalta osaltaan lukuja 2 – 12. Oppiainekohtaiset opetussuunnitelmat on laadittu kaupunkitasoisina. Kaupunki- ja koulukohtaiset opetussuunnitelmat tallennetaan ePerusteisiin.

Vantaalla kaupunkitasoinen opetussuunnitelma on laadittu koskemaan suomenkielistä perusopetusta, laajamittaista kaksikielistä opetusta (kielipainotteinen opetus, kielikylvyt) ja kokonaan englanninkielellä tapahtuvaa opetusta (Vantaan kansainvälinen koulu). Opetussuunnitelmassa noudatetaan Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman 2014 rakennetta ja käsittelyjärjestystä. Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteiden tekstiosuuden jälkeen seuraa kussakin

opetussuunnitelman yleisiä osia käsittelevässä luvussa kaupunkikohtainen osuus, joka täydentyy koulukohtaisilla osuuksilla. ePerusteissa näkyvät kaikki luvun osat peräkkäin. Vantaalla ei tehdä oppiainekohtaisiin opetussuunnitelmiin koulukohtaisia lisäyksiä, vaan koulut tarkentavat omia opetussuunnitelmiaan monialaisten oppimiskokonaisuuksien, valinnaisaineiden ja mahdollisten etäyhteyksien käyttämisen, osalta lukuvuosisuunnitelmissaan.

Vantaalla on laadittu perusopetusta täydentävän romanikielen opetussuunnitelma sekä perusopetusta täydentävän oman äidinkielen opetussuunnitelma, joka on yhteinen kaikille opetettaville kielille.

1.2 Laadintavaiheen yhteistyö eri toimijoiden kanssa

Henkilöstö, oppilaat ja huoltajat ovat osallistuneet opetussuunnitelmien laadintaan, arviointiin ja kehittämiseen koulujen itse valitsemin tavoin.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelma on laadittu yhteistyössä seuraavien sidosryhmien ja toimijoiden kanssa: Vantaan kaupunginkirjasto, Vantaan kaupungin kulttuuripalvelut, Vantaan kaupungin liikuntapalvelut, Vantaan nuorisopalvelut, Vantaan Luontokoulu, Vantaan seurakunnat, VANVARY ry, Vanhempainyhdistykset ja vanhempien foorumit, Vantti, Yrityskylä ja Pääkaupunkiseudun Urheiluakatemia (Urhea).

Kaupunkitasoista opetussuunnitelmaa on työstyetty myös varhaiskasvatuksen kanssa. Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmatyöryhmät ovat kokoontuneet säännöllisesti opetussuunnitelmallisen jatkumon merkeissä.

1.3 Vantaan kaupungin paikalliset erityispiirteet sekä arviointien ja kehittämistyön tuottaman tiedon hyödyntäminen opetussuunnitelman laadinnassa

Vantaan kaupungin perusopetuksessa tehtiin mittava arvo- ja visiotyöskentely lukuvuoden 2013–2014 aikana. Kaikki koulut henkilökuntineen sekä osa oppilaista ja huoltajista osallistui työskentelyyn. Vantaan kaupungin arvot ja visiot sekä tässä työskentelyssä luotu arvopohja ovat olleet Vantaan kaupungin opetussuunnitelman laatimisen lähtökohtana.

1.4 Yhteistyö eri toimijoiden kanssa, opetussuunnitelman toteutumisen seuranta, arviointi ja kehittäminen sekä opetussuunnitelmaa täydentävät paikalliset suunnitelmat

Vantaan kaupungin oppilashuoltoa kuvaava luku on kirjoitettu yhteistyössä sosiaali- ja terveystoimen ja Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen kanssa. Sosiaali- ja terveystoimesta työskentelyyn osallistuivat kouluterveydenhoitajien, koululääkärien sekä koulukuraattorien esimiehet. Koulukohtaisia osioita on tehty osittain yhteistyössä huoltajien kanssa. Kodin ja koulun yhteistyötä kuvaava luku kirjoitettiin yhdessä Vantaan vanhempainyhdistysten alueyhdistys VANVARY ry:n kanssa. Koulukohtaisissa osioissa on tarkemmin kuvattu jokaisen koulun osalta yhteistyötä kotien kanssa. Koulukohtaisten lukujen valmistelu on toteutettu koulukohtaisesti vanhempien tapaamisissa, Wilma-kyselyiden avulla, vanhempainyhdistyksiä kuullen tai muulla koulun valitsemalla tavalla.

Vantaan kaupungin suomenkielisen perusopetuksen opetussuunnitelman toteutumista seurataan, arvioidaan ja kehitetään opettajien muodostaman kaupunkitasoisen pedagogisen kehittämistiimin ja johtoryhmien ohjauksen (navigoinnit) avulla sekä koulujen lukuvuosisuunnitelmia hyödyntäen.

Opetussuunnitelmaa täydentävät seuraavat paikalliset suunnitelmat, jotka ovat opetussuunnitelman liitteenä:

- aamu- ja iltapäivätoiminnan toimintasuunnitelma
- koulukohtainen oppilashuoltosuunnitelma
- koulun hyvinvointikansio
- koulun liikuntavuosi
- koulun lukuvuosisuunnitelma
- kulttuurikasvatussuunnitelma
- lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelma HYVIS
- suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä
- Vantaan monikulttuurisuusohjelma
- Vantaan perusopetuksen oppilashuollon käsikirja
- Vantaan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelma ympäristöohjelma

1.5 Siirtymävaiheisiin liittyvä yhteistyö

Esiopetuksesta kouluun siirryttäessä on Vantaalla käytössä EsKo-tiedonsiirtomalli (Esiopetuksesta kouluun-tiedonsiirtomalli), jonka mukaan esiopetuksen opettaja havainnoi lapsen taitoja, vahvuuksia ja tuen tarpeita esiopetusvuoden aikana, kerää tiedot EsKo-lomakkeelle, käy huoltajan kanssa arviointikeskustelun ja siirtää tiedot kouluun. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tehdään koulussa esiopetusvuoden kevään aikana. Vantaalla EsKo-prosessiin kuuluu lisäksi syksyisin pidettävä tiedonsiirron arviointitilaisuus, jossa arvioidaan kevään prosessia.

Vantaalla on käytössä esi- ja alkuopetuksen yhteisen toiminnan suunnitelma, johon ovat sitoutuneet kaikki esiopetusta järjestävät päiväkodit ja koulut, joissa on alkuopetuksen luokat. Suunnitelman mukaisesti jokaiselle päiväkodille on nimetty yhteistyökoulu. Syksyllä koulun koolle kutsumassa tapaamisessa suunnitellaan yhteistä toimintavuotta. Toiminnallinen yhteistyö tarkoittaa sitä, että koulu-päiväkotit työpari järjestää lukuvuoden aikana vähintään kaksi yhteistä tapahtumaa ja / tai toimintakokonaisuutta, jossa esiopetukseen osallistuvat lapset ja koulun oppilaat toimivat yhdessä. Lisäksi luokanopettajat tutustuvat päiväkodin varhaiskasvatussuunnitelmaan ja esiopetuksen opettajat koulun opetussuunnitelmaan. Lukuvuoden lopussa päiväkodit ja koulut arvioivat toiminnallisen yhteistyön toteutumista.

Kun oppilas siirtyy peruskoulun toiselta luokalta kolmannelle, hyödynnetään opettajan vaihtuessa koulun sisäisiä tiedonsiirtomenetelmiä. Tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Oppilas, huoltaja ja opettaja käyvät arviointikeskustelun, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Kuudennelta luokalta seitsemännelle vuosiluokalle siirryttäessä toteutetaan tiedonsiirto yläkoulun oppilashuollon, opinto-ohjaajan ja alakoulun luokanopettajien sekä oppilashuollon yhteistyönä. Erityisen tuen järjestelyihin liittyvät huoltajien kuulemiset tapahtuvat yläkoulussa. Kuudennelta luokalta seitsemännelle luokalle siirtymiseen liittyy oppilaan, huoltajan ja opettajan välinen arviointikeskustelu, jossa hyödynnetään oppilaan itsearviointia luvussa 6 kuvatulla tavalla.

Oppilaiden siirtymistä perusopetuksesta jatko-opintoihin tuetaan peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten monipuolisella yhteistyöllä. Yhdeksännen luokan oppilaille järjestetään mahdollisuuksia tutustua toisen asteen opintoihin oppilaitosvierailujen, kurkkakurssien sekä esittelytilaisuuksien muodossa. Lisäksi oppilaille järjestetään kahden viikon työelämään tutustumisjakso. Opinnoissaan hyvin menestyneet yhdeksännen luokan oppilaat voivat mahdollisuuksien mukaan suorittaa

lukion kursseja jo yhdeksännen luokan aikana.

Toisen asteen opintojen onnistuneen aloituksen varmistamiseksi Vantaalla käytetään tietojen siirtämisessä pääkaupunkiseudun yhteistä opiskelutietolomaketta. Lomakkeen tavoitteena on antaa toisen asteen oppilaitoksessa nuoren kanssa työskenteleville tietoja opiskelijan vahvuuksista sekä niistä osa-alueista, joissa hän tarvitsee tukea.

Henkilöstön välillä peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten yhteistyömuotoja ovat: ylä- ja yhtenäiskoulujen opettajien tutustumisvierailut toisen asteen oppilaitoksiin, perusopetuksen ja toisen asteen opettajien välinen yhteistyö, oppilaanohjaajien tutustumistilaisuudet ja yhteiskokoukset toisen asteen kanssa sekä erityisopettajien ja opinto-ohjaajien vuosittaiset alueelliset työkokoukset. Ylä- ja yhtenäiskoulujen sekä toisen asteen oppilaitosten rehtorit tapaavat vuosittain.

1.6 Opetusjärjestelyt, vuosiluokittain etenevä opetus, oppiainejakoisuus ja tuntijaot

Vantaalla opetus voidaan järjestää yhdysluokkaopetuksena, mikäli se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista joko oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Tällaisia voivat olla esimerkiksi erityisopetuksen tai joustavan perusopetuksen ryhmittelyyn liittyvät järjestelyt. Opetusjärjestelyistä päättää koulun rehtori. Lisäksi opetus on toteutettu yhdysluokkaopetuksena montessoriopetusta tarjoavassa alakoulussa.

Vantaalla opetus järjestetään vuosiluokittain etenevänä paitsi niille oppilaille, joille on tehty erillinen päätös vuosiluokkiin sitomattomasta opetuksesta (VSOP). Vuosiluokkiin sitomaton opetus mahdollistaa joko vuosiluokittain etenemistä hitaamman tai nopeamman opinnoissa etenemisen. Lisäksi perusopetukseen valmistavassa opetuksessa oppilas noudattaa henkilökohtaista, vuosiluokkiin sitomatonta opetussuunnitelmaa (luku 5.4). Vantaalla opetus järjestetään oppiainejakoisena, poikkeuksena kuitenkin toiminta-alueittain annettava opetus (luku 7.4.3), jossa opetus on kokonaan eheytettyä.

Vantaan Opetuslautakunta on päätöksessään (9.11.2015) hyväksynyt tuntijaon. Kaikki perusopetuksen luokat noudattavat samaa tuntijakoa, poikkeuksina painotettua musiikinopetusta antavat musiikkiluokat, laajamittaista kaksikielistä opetusta antavat kieliluokat sekä Vantaan kansainvälinen koulu. Tuntijaot ovat opetussuunnitelman liitteenä.

1.7 Vantaan kaupungin kieliohjelma

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota yhtenä valinnaisena oppiaineena kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla opiskeltava B2-kieli.

1.8 Valinnaiset aineet

Vantaalla oppilas ja huoltajat valitsevat oppilaan valinnaiset aineet, ja lopullisesta valintojen toteutumisesta ja opetusryhmien muodostumisesta päättää koulun rehtori taloudellisten resurssien puitteissa. Valinnaisainetarjotin laaditaan kouluissa käsittämään kattavasti kaikki taide- ja taitoaineet vuosiluokilla 4 - 6 ja 8 - 9. Muita valinnaisia aineita on Vantaalla vuosiluokilla 4 - 9.

Vantaan kaupungin yleisen tuntijaon mukaisesti 4 - 6 luokkien oppilaille tarjotaan valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita kahden vuosiviikkotunnin sekä muita valinnaisaineita yhden vuosiviikkotunnin laajuisina. Poikkeuksen muodostavat painotettua musiikin tai kielen opetusta antavat luokat, joissa valinnaisainetunteja käytetään painotuksen toteuttamiseen.

Vuosiluokilla 8 - 9 oppilaat valitsevat kahden vuosiviikkotunnin laajuisen pitkän valinnaisaineen taide- ja taitoaineista sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuisen lyhyen taide- ja taitoaineen. Muita valinnaisia opintoja on seitsemännen luokan oppilailla kaksi vuosiviikkotuntia. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2-kieli. Jokaisen yläkoulun tulee myös tarjota oppilaille yhden vuosiviikkotunnin laajuisia Urhea-kursseja. Urhea-kurssi on kuvattu tarkemmin liikunnan opetussuunnitelmassa.

Koulut tämentävät valinnaiskurssien sisällöt ja toteutuksen vuosittain koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineista ja niiden valitsemisesta kerrotaan tarkemmin luvussa 12.

1.9 Painotettu opetus

Musiikkiluokkatoiminta alkaa Vantaalla kolmannelta vuosiluokalta. Musiikkiluokille voi pyrkiä myös kuudennelta vuosiluokalta 7. - 9. vuosiluokkien ajaksi. Oppilaat valitaan musiikkiluokille musikaalisuustestien perusteella. Musiikkiluokkatoimintaa on Vantaalla Aurinkokiven (3. - 9. vuosiluokat), Hämeenkylässä (3. - 9. vuosiluokat), Lehtikuusen (3. - 9. vuosiluokat), Martinlaakson (3. - 9. vuosiluokat), Mikkolan (3. - 9. vuosiluokat), Simonkallion (3. - 6. vuosiluokat), Peltolan (7. - 9. vuosiluokat), Vantaankosken (7. - 9. vuosiluokat) ja Ylästön (3. - 6. vuosiluokat) kouluissa.

Musiikkiluokat noudattavat opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015), joka on liitteenä. Musiikkiluokkaopetusta antavat koulut tämentävät koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan musiikin tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 3 - 9. Yleisestä tuntijaosta poikkeavien oppiaineiden sisältöjen jakautumisen vuosiluokilla 3 ja 4 (käsityö), 5 ja 6 (kuvataide), 7 ja 8 (liikunta ja opinto-ohjaus) kuvataan kaupunkitasoisissa oppiaineiden opetussuunnitelmissa.

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä, saksan kielellä sekä ruotsin kielikylpyopetusta. Koulut kuvaavat koulukohtaisissa opetussuunnitelmissaan kohdekielen/kielikylpykielen tavoitteet ja sisällöt. Opetuksessa noudatetaan opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (9.11.2015), joka on liitteenä. Ensimmäiselle vuosiluokalle koulujen oppilaat valitaan kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille hakeuduttaessa oppilaan tulee osata luokkatason mukaista englannin, saksan tai ruotsin kieltä. Kielitaito testataan kielikokeen avulla. Laajamittaisessa englanninkielisessä opetuksessa opiskelleiden oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa. Laajamittaista kaksikielistä opetusta kerrotaan tarkemmin luvussa 10 sekä koulukohtaisissa opetussuunnitelmissa.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Vantaan kansainväliseen koulun oppilaaksi tullaan kielikokeen kautta. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Vantaan kansainvälinen koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9. Tuntijako (opetuslautakunta 9.11.2015) on liitteenä.

Vantaalla tarjotaan montessoripainotteista opetusta Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Opetus toteutetaan yhdysluokkaopetuksena. Oppilaiden oppiminen arvioidaan Vantaan kaupungin arviointikriteerien mukaisesti. Montessoripainotteista opetusta kuvataan tarkemmin luvussa 11.

1.10 Oppilaanohjaus

Oppilaanohjaus on oppilaan kasvun, kehityksen ja oppimisen tukemista. Oppilaanohjauksella pyritään edesauttamaan oppilaan positiivista asennetta oppimista, koulunkäyntiä sekä myöhempää elämää, jatko-opintoja ja työelämää kohtaan. Oppilaanohjausta tehdään yhteistyössä huoltajien kanssa. Koko peruskoulun ajan järjestettävät arviointitapaamiset sekä muut palaverit ja yhteistyö huoltajien kanssa ovat osa oppilaan ohjausta. Ensimmäisellä luokalla oppilaalle tehdään oppilaskohtainen kansio, jota oppilas itse käyttää koko perusopetuksen ajan.

Oppilaanohjaus toteutetaan Vantaalla vuosiluokilla 1 - 6 koulun kaikessa toiminnassa jokaisena koulupäivänä, eikä sitä erikseen arvioida. Oppilaanohjauksen tehtäviä tehdään muiden oppiaineiden yhteydessä ja niihin liitettynä. Vantaan perusopetuksen oppilaanohjauksen painopisteinä ovat työelämätaidot ja yrittäjäyys, ja siinä edistetään oppilaan kiinnostusta ja myönteistä asennetta työtä ja työelämää kohtaan sekä vahvistetaan siihen liittyvää tietämystä.

Vantaalla vuosiluokilla 1-2 oppilaanohjauksen pää tavoitteena on edistää oppilaan opiskelu- ja koulunkäyntivalmiuksia ja niiden kehittymistä myöhempää koulutyöskentelyä ja oppimista varten. Oppilaanohjauksella tuetaan oppilaan mynteistä minäkäsitystä ja sosiaalista kasvua. Oppijaksi kasvamisessa painottuvat itsensä huolehtimisen taidot, kuten omista työvälineistä ja tehtävistä huolehtiminen. Ryhmässä toimimisen taidoissa painottuvat yhteisten pelisääntöjen noudattaminen sekä vuorovaikutustaidot.

Vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksen pää tavoitteena on sosiaalisten taitojen oppiminen ryhmätilanteissa. Oppilaanohjauksessa vahvistetaan oppilaan taitoja työskennellä monipuolisesti erilaisissa pari- ja ryhmämuodostelmissa sekä arvioida omaa toimintaansa niissä. Ryhmässä toimimisen taitojen lisäksi vuosiluokilla 3 - 4 oppilaanohjauksella tuetaan oppilasta kohti vastuullisia valintoja koskien erityisesti omaa koulunkäyntiä ja valinnaisaineiden valintaa. Vuosiluokilla 5 - 6 valmistaudutaan yläkouluun ja aineenopettajajärjestelmään siirtymiseen. Oppilaan omatoimisuus ja tavaroista huolehtiminen korostuvat.

Vuosiluokilla 7-9 oppilaanohjauksen pää tavoitteet ovat uuteen opiskelu- ja kouluympäristöön osalliseksi kasvaminen, oppilaan itsetuntemuksen vahvistaminen sekä oppilaan päätöksentekovalmiuksien parantaminen. Oppilasta ohjataan tunnistamaan omat vahvuutensa ja mahdollisuutensa sekä tekemään perusopetuksen jälkeisiä opintoja koskevia valintoja. Oppilas suunnittelee omaa tulevaisuuttaan ja pohtii suunnitelmien toteuttamista ja sen vaatimaa sitoutumista käytännön tasolla. Oppilas tarvitsee kykyä hakea tarvittavaa tietoa päätöksiensä tueksi. Tiedonhaun lisäksi oppilas tutustuu koulutusmahdollisuuksiin sekä työuran luomiseen tai työelämään.

Yläkoulussa päävastuu oppilaanohjauksesta on oppilaanohjaajalla. Oppilaanohjaaja työskentelee oppilaan kanssa oppilaanohjauksen oppitunneilla, pienryhmä- ja henkilökohtaisissa tapaamisissa sekä koulun jokapäiväisessä arkielämässä. Oppilaanohjaus Vantaalla on kuvattu tarkemmin vuosiluokkakokonaisuuksien yhteydessä.

2 Perusopetus yleissivistyksen perustana

Vantaan perusopetuksen arvot ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisten kunnioitus. Visiomme on: ”Opimme tulevaisuuden tietoja ja taitoja sekä rakennamme turvallista lähikoulua. Toimimme vastuullisesti ja teemme ekososiaalisesti kestäviä valintoja.”

Vantaalla noudatetaan lähikouluperiaatetta. Kouluissa huolehditaan perustaitojen oppimisesta sekä riittävän yleissivistyksen saamisesta. Koulujen toimintakulttuuriin kuuluu ekologisesti kestävä arki, ja oppilaita ohjataan ekososiaaliseen sivistykseen.

Vantaalla korostetaan jokaisen aikuisen roolia oppilaan tukijana ja oppimisen mahdollistajana. Oppilaan omat lähtökohdat ja kehitysvaihe huomioidaan. Jokaiselle oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia osallistua koulun arjen rakentamiseen. Oppilailla on oikeus tulla kuulluksi ja aikuisilla on velvollisuus ottaa oppilaiden ideat käsittelemään.

Vantaalla opetusjärjestelyissä korostetaan oppilaiden mahdollisuutta hahmottaa kokonaisuuksia, yhdessä tekemistä ja tutkimista. Oppilaat toimivat myös itse tiedon tuottajina. Oppimisen iloa syntyy oppilaiden uteliaisuutta herättämällä ja antamalla oppilaiden vaikuttaa arjen valintoihin. Koulussa jokaiselle annetaan mahdollisuus kokea oppimisen iloa.

Koulussa oppilaita kannustetaan sinnikkyYTEEN ja yrittämiseen, ja oppimisen vaikutusta myöhempään elämään korostetaan. Koulussa tuetaan oppilaiden halua oppia lisää. Koulussa jokainen on arvokas omana itsenään. Kun lapsella on turvallinen olo ja tunne siitä, että hän kelpaa, hän oppii.

Vantaalla opetussuunnitelman laadinnan perusteena käytetyn arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen opettajista kootun pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat perusopetuksen oppimiskäsitystä täydentävät koulukohtaiset näkökulmat tai painotukset?
- Miten arvoperusta ja oppimiskäsitys toteutuvat koulun työssä ja opetuksen järjestämisessä?
- Miten arvoperustan ja oppimiskäsityksen toteutumista seurataan ja arvioidaan?

2.1 Arvoperusta Veromäen koulussa

Vantaan perusopetuksen arvoja ovat hyvinvointi, oppimisen ilo ja toisen kunnioittaminen. Tavoitteena on, että oppilaat ja koulun aikuiset voivat tulla joka aamu hyvällä mielellä Veromäen kouluun. Yhtenäiskoulussa kaikki huolehtivat yhdessä toisistaan.

Hyvinvointia edistetään Veromäen koulussa huomioimalla yksilö ja toimimalla yhdessä muiden kanssa. Hyvinvoinnin kannalta on tärkeää, että oppilas voi luottaa itseensä ja muihin sekä opiskella turvallisessa ympäristössä. Oppilaita kohdellaan tasa-arvoisesti, ja heillä on mahdollisuus vaikuttaa omaan oppimiseensa. Hyvinvointia luodaan kiireettömyydellä ja huolehtimalla opiskeluympäristöstä. Oppilaille tarjotaan oppilashuollon palveluita. Veromäen koulussa toimii aktiivinen oppilaskunta.

Oppimisen iloa syntyy kokeilemalla ja oppimalla uusia asioita. Osallisuuden kokemus on tärkeää oppimisen ilon kannalta. Veromäen koulussa oppilaat ja opettajat suunnittelevat yhdessä oppimisen polkua. Oppilaan kehitystaso otetaan huomioon, ja opiskelutaitoja opitaan omassa aikataulussa. Kun oppilas saavuttaa tavoitteensa, joiden asettamiseen on saanut osallistua, syntyy onnistumisen iloa.

Veromäen koulussa oppilaat toimivat eri-ikäisten ja eri kulttuuritaustaisten ihmisten kanssa. Tavoitteena on oppia ymmärtämään ja arvostamaan yksilöiden erilaisia toimintatapoja ja erilaisuutta. Suomalaisen kulttuurin tunteminen on kaikille oppilaille tärkeää. Toisen kunnioittaminen tarkoittaa esimerkiksi työrauhan antamista muille sekä rakentavaa vuorovaikutusta muiden kanssa. Arjen tilanteissa kunnioitus tarkoittaa hyviä käytöstapoja ja jokaisen oikeutta koskemattomuuteen.

Arvopohjan toteutumista seurataan säännöllisesti esimerkiksi kartoittamalla luokkien ilmapiiriä ja oppilaiden koulutyytyväisyyttä erilaisin kyselyin. Kokonaisuuden tarkastelun lisäksi kunkin oppilaan yksilöllistä tilannetta on tärkeää seurata, ja tässä arvioinnissa avainasemassa on arjen vuorovaikutus.

Tavoitteena aktiivinen oppija

Opetuksen tavoitteena on aktiivinen oppija, joka ottaa vastuun työskentelystään. Aktiivinen oppija toimii vuorovaikutuksessa opettajan ja muiden oppilaiden kanssa. Hän työskentelee sujuvasti sekä itsenäisesti että erilaisissa ryhmissä. Hän osaa kerätä ja etsiä tietoa, arvioida tietoa kriittisesti sekä jakaa sitä muille.

Aktiivinen oppija voi vaikuttaa opetuksen suunnitteluun, sisältöihin, työtapoihin ja arviointiin oppilaan kehitystaso huomioon ottaen ja opettajan antamien rajojen puitteissa.

Arviointikriteerit ovat oppilaiden tiedossa. Oppilasta ohjataan arvioimaan omaa suoritustaan, oppimisen taitojaan, vahvuuksiaan ja kehittymiskohteitaan. Opettajan antamassa palautteessa pyritään tuomaan esiin kunkin oppilaan vahvuuksia. Oppilaita ohjataan myös vertaisarviointin antamisessa ja vastaanottamisessa. Itsearviointi on osa arviointikeskustelua alkuopetuksesta alkaen.

Aktiivisen oppijan opettajan rooli on monipuolinen. Siihen sisältyy näkökulma opettajasta oppimisen ohjaajana ja työskentelytaitojen valmentajana. Opettajat arvioivat oppimiskäsityksen toteutumista vuorovaikutuksessa muiden opettajien kanssa.

Laaja-alainen osaaminen	Ajattelu ja oppimaan oppiminen	Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu	Itsestä huolehtiminen ja arjen taidot	Monilukutaito	Tieto- ja viestintäteknologian osaaminen	Työelämätaidot ja yrittäjyys	Osallistuminen, vaikuttaminen ja kestävä tulevaisuus
1.-2.-luokat	Koululaisen perustaidot: - Perusoppimisvalmiudet - Oman toiminnan ohjaus - Itsearvioinnin harjoittaminen	- Hyvät tavat ja asiallinen käytös - Itseluottamuksen kartuttaminen	- Omista tavaroista, tehtävistä ja välineistä huolehtiminen - Tunteiden tunnistaminen, nimeäminen ja säätely	- Luku- ja kirjoitustaito - Tutustuminen erilaisiin tietolähteisiin	- Tietotekniikka oppimisen välineenä - Ikärajat tutuiksi	- Onnistumisen kokemusten saaminen - Ahkeruuden harjoittaminen	- Omien ajatusten ilmaiseminen - Sääntöjen ja sopimusten noudattaminen - Oppilaan vaikuttamis- mahdollisuuksiin tutustuminen - Tutustuminen kestävä toiminnan periaatteisiin
3.-6.-luokat	- Monipuolisten työskentelytaitojen harjoittaminen - Tiedon hankkiminen, arviointi ja soveltaminen - Itsearvioinnin hyödyntäminen oppimisessa	- Rohkeus itseilmaisuun - Itsetunnon vahvistaminen - Eri kulttuurien ja tapojen arvostaminen	- Pettymyksen sietokyky - Toisten huomioonottaminen ja arvostaminen - Kestävien elämäntapojen harjoittaminen	- Tiedon hankkiminen, tuottaminen, muokkaaminen ja esittäminen - Tiedon arviointi - Eri tiedonalojen kieleen ja viestintätapoihin tutustuminen	- Vastuullinen, turvallinen ja ergonominen käyttö - TVT:n käyttäminen omien tuotosten tekemisessä	- Oman työn merkityksen ymmärtäminen oppimisessa - Pitkäjänteisyyden ja sisukkuuden harjoittaminen - Oman työskentelyn suunnittelemisen	- Neuvottelutaitojen harjoittaminen - Lapsen oikeuksiin ja velvollisuuksiin tutustuminen - Vastuunotto omasta työstä ja oppimisesta ikätason mukaisesti - Kestävän kehityksen toteuttaminen koulutyössä
7.-9.-luokat	- Oppimisstrategioiden tunnistaminen ja hyödyntäminen - Itse- ja vertaisarvioinnin hyödyntäminen oppimisessa	- Rakentava ryhmäkäyttäytyminen - Oman identiteetin tunnistaminen ja kehittäminen	- Elämäntaitojen kehittäminen - Myönteisen tulevaisuuskuvan luominen - Yhteisön jäsenenä toimiminen	- Kriittinen monilukutaito - Eri tiedonalojen kielen ja viestintätapojen hallinta	- Turvallisuus ja hyvä käyttäytyminen verkossa - Verkostoitumisen mahdollisuudet ja riskit	- Työelämään tutustuminen - Pitkäjänteinen ja suunnitelmallinen työskentely	- Syy- ja seuraussuhteen arviointi ymmärtäminen - Aktiivinen vaikuttaminen - Demokratia - Oman toiminnan arviointi kestävä tulevaisuuden näkökulmasta
Vantaa	Vastuullinen, ajatteleva ja aktiivinen oppilas	Erilaisuuden hyväksyminen ja monikulttuurisuus	Ekososiaalinen sivistys ja hyvinvointi	Tiedonkäsityksen ja toimintaympäristön muutos	Verkkopedagogiikan hyödyntäminen arjessa	Jatko-opintokelpoisuus	Tulevaisuuden tiedot ja taidot

3 Perusopetuksen tehtävä ja yleiset tavoitteet

Vantaalla korostetaan laaja-alaisissa osaamisalueissa opetuksen kokonaisuuden tarkastelua. Käsitys laaja-alaisesta osaamisesta syntyy kouluyhteisön yhteisessä keskustelussa. Avoimuus ympäröivään yhteisöön rikastuttaa laaja-alaisen osaamisen käsitystä. Oppimisen lähtökohtana ovat usein tilanteet. Tavoitteena on, että oppilas oppii pitämään huolta itsestään, toisista sekä rakennetusta ja luonnon ympäristöstä. Vantaalaisissa kouluissa ennakoidaan tulevaisuuden työelämässä tarvittavia taitoja. Opitaan ponnistelemaan ja arvostamaan työn tekemistä. Ahkeruutta ja luovaa ajattelua tuetaan. Oppilaille tarjotaan mahdollisuuksia uusien ideoiden tuottamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen.

Vantaalla laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumista seurataan ja arvioidaan kaupunkitasoisen opettajista kootun pedagogisen työryhmän avulla sekä koulukohtaisesti päätetyllä tavalla.

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Mitkä ovat opetussuunnitelman perusteissa määritellyn laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset?
- Miten laaja-alaisen osaamisen tavoitteiden toteutumisesta opetustyössä huolehditaan ja miten tavoitteiden toteutumista seurataan?

Perusopetuksen tehtävät ja yleiset tavoitteet Veromäen koulussa**Laaja-alaisen osaamisen osa-alueet**

Valtakunnallisesti on hahmoteltu seitsemän laaja-alaisen osaamisen osa-alueita, joita kaikkia toteutetaan koulun arjessa. Osa-alueita ovat ajattelu ja oppimaan oppiminen, itsestä huolehtiminen ja arjen taidot, kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu, monilukutaito, tieto- ja viestintäteknologinen osaaminen, työelämätaidot ja yrittäjyys sekä osallistuminen ja vaikuttaminen. Liitteessä 1 on esitelty tarkemmin osa-alueiden ikäryhmäkohtaiset sisällöt ja tavoitteet.

Laaja-alaista osaamista arvioidaan osana työskentelytaitoja ja oppiaineiden arvioinnin yhteydessä.

Laaja-alaisen osaamisen koulukohtaiset painotukset

Veromäen koulussa painotetaan ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja sekä kulttuurista osaamista, vuorovaikutusta ja ilmaisua.

Ajattelun ja oppimaan oppimisen taidot

Ajattelun ja oppimisen taidot luovat perustan elinikäiselle oppimiselle. Oppilasta ohjataan havainnoimaan ja ymmärtämään itseään oppijana. Oppilasta autetaan löytämään hänelle parhaiten sopivat työskentelytavat. Oman oppimistyylin tunnistaminen auttaa oppilasta myös jatko-opinnoissa ja työelämässä.

Erilaiset oppijat ja oppimistyyli huomioidaan opetuksessa opetuksen eriyttämisen ja monipuolisten työtapojen kautta. Tutkiva ja luova työskentelyote sekä yhdessä tekeminen ovat tärkeitä punaisia lankoja. Arjen tilanteita ja oppilaiden kiinnostuksen kohteita hyödynnetään opetuksessa. Oppilas saa monipuolisia kokemuksia havainnoimisesta sekä luotettavan tiedon etsimisestä, sen arvioinnista, käsittelystä, jakamisesta ja soveltamisesta. Oppilaalle tarjotaan mahdollisuuksia luovuuteen, uusien ideoiden tuottamiseen ja ongelmien ratkaisemiseen.

Oppilasta ohjataan ymmärtämään ja soveltamaan monenlaista informaatiota sekä hyödyntämään monipuolisesti erilaisia tietolähteitä. Teknologiaa ja muita apuvälineitä hyödynnetään luontevasti päivittäisenä osana koulutyötä. Oppilaita kannustetaan työskentelemään myös yhdessä ja jakamaan jo olemassa olevaa tietoa toisilleen.

Oppilasta ohjataan ottamaan vastuuta omasta koulutyöstään ja oppimisestaan. Oppilaat otetaan kehitystaso huomioiden mukaan oman työskentelynsä suunnittelemiseen ja arviointiin. Oppilas oppii ymmärtämään ja arvostamaan ahkeruuden ja oman työnteon merkitystä oppimisessa. Oppiminen vaatii välillä myös ponnistelua.

Oppilasta kannustetaan ja rohkaistaan oppimistilanteissa, jotta oppilaan itsetunto ja itseluottamus oppijana kasvavat. Koulumme oppilaat, opettajat ja muu henkilöstö luovat ja ylläpitävät yhdessä avointa ja hyväksyvää oppimisympäristöä. Oppilaita ohjataan pohtimaan erilaisia näkökulmia ja tarkastelemaan omaa ajatteluaan. Oppilaat oppivat toimimaan vuorovaikutuksessa toisten kanssa, ilmaisemaan rohkeasti ajatuksiaan, kunnioittamaan toisten näkökantoja ja keskustelemaan erilaisista ratkaisuista ja mielipiteistä. Kannustavan ja arvostavan ympäristön kautta luodaan motivaatiota uuden tutkimiseen ja oppimiseen.

Kulttuurinen osaaminen, vuorovaikutus ja ilmaisu

Veromäen koulussa oppilasta rohkaistaan olemaan oma itsensä. Oppilaita kannustetaan ilmaisemaan omia mielipiteitään ja tunteitaan vapaasti, mutta toisia kunnioittaen. Oppilaita ohjataan kuuntelemaan ja arvostamaan myös toisten ajatuksia ja näkemyksiä.

Koulumme lähiympäristö on kulttuurisesti, kielellisesti ja katsomuksellisesti moninainen. Koulun toiminnassa painotetaan arvostavaa vuorovaikutusta ja erilaisuuden hyväksymistä. Erilaiset kulttuuriryhmät huomioidaan koulun toiminnassa ja opetuksessa.

Suomalainen kulttuuriperinne ja tavat näkyvät koulun arjessa. Oppilaita ohjataan ymmärtämään suomen kielen ja kulttuurin eri muotoja heidän elämässään. Oppilaita kasvatetaan arvostamaan omaa lähiyhteisöään ja elinympäristöään. Monikulttuurisuus näkyy päivittäin koulussamme toinen toistaan kunnioittavana asenteena kaikissa arkisissa kohtaamistilanteissa. Oppilaita ohjataan ja autetaan tunnistamaan kulttuurisia erityispiirteitä sekä toimimaan joustavasti niiden puitteissa. Oppilasta tuetaan oman kulttuuri-identiteetin muodostumisessa ja erilaisista kulttuuritaustoista tulevien ihmisten kohtaamisessa ja ymmärtämisessä.

Oppilaiden itsetunnon vahvistamisen, ihmisoikeuksien tuntemisen ja hyvien käytöstapojen noudattamisen avulla luodaan turvallinen yhteisö kaikille koulumme ihmisille. Hyvien käytöstapojen noudattaminen, toisten arvostaminen ja erilaisten ihmisten kanssa toimiminen valmistavat oppilaita myös työelämää varten. Tavoitteena on, että oppilaat oppivat havainnoimaan ja arvioimaan omia vuorovaikutustaitojaan. Sen kautta he löytävät eri tilanteisiin sopivia keinoja itsensä ja ajatustensa ilmaisuun ja kasvavat monikulttuurisen ja -arvoisen yhteiskunnan jäseniksi.

4 Yhtenäisen perusopetuksen toimintakulttuuri

Johtamisella on merkittävä rooli siinä, miten koulu omaksuu uusia toimintatapoja. Pedagoginen johtaminen on kaikkea johtamistoimintaa, joka tähtää opetussuunnitelman toteutumiseen, oppilaiden saaman opetuksen laadun kehittämiseen, oppimisen edellytyksistä huolehtimiseen ja tähän kannustavan, kestävän toimintakulttuurin luomiseen.

Kokonaisvaltaisella asioiden ja ihmisten johtamisella viestitään koulu yhteisölle siitä, mikä koulussa on tärkeää ja arvostettua. Päävastuu laajasta pedagogisesta johtamisesta on rehtorilla, mutta se kuuluu olennaisena osana myös koulujen johtoryhmien jäsenten työhön. Vantaalla koulun johtaminen edellyttää rehtorin ja koulun johtoryhmän jäsenten välistä yhteistyötä. Pedagogisen johtamisen lisäksi johtoryhmän tehtävänä on auttaa rehtoria tuomaan arvot, visio ja strategia osaksi jokaisen kouluyhteisön jäsenen arkea.

Vantaalla perusopetuksen toimintakulttuurissa korostuvat sekä koulujenvälinen että ulkopuolisten toimijoiden kanssa tehtävä yhteistyö. Toimintakulttuuri näkyy joustavuutena, kehittämismyönteisyytenä ja yhdessä oppimisena. Dialogin kautta myös oppilaat tietävät, miksi ovat koulussa ja miksi asioita opitaan. Tällöin tavoitteiden saavuttaminen ja oppiminen itse koetaan palkitsevana.

Vantaalaiset oppimisympäristöt tukevat toiminnallista oppimista ja oppilaiden osallisuutta. Oppimisympäristömme edistävät tieto- ja viestintäteknologian käyttöä, oppiainerajojen rikkomista ja ekososiaalisen sivistyksen sekä luontosuhteen kehittymistä.

Vantaalla noudatetaan tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytön suunnitelmaa.

Vantaalla koulut edistävät ja arvioivat toimintakulttuurin kehittymistä sekä toteutumista johtoryhmätyöskentelyn avulla.

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Koulu täsmentää oman toimintakulttuurin, oppimisympäristöjen ja työtapojen kehittämisen tavoitteet.
- Miten koulu edistää ja arvioi toimintakulttuurin kehittämisen periaatteiden toteutumista?
- Miten koulussa seurataan, arvioidaan ja kehitetään oppimiskokonaisuuksien toteutumista ja oppilaiden osallistumista niiden suunnitteluun siten, että jokaisen oppilaan opintoihin sisältyy vähintään yksi monialainen oppimiskokonaisuus vuodessa?
- Koulu määrittää eri oppiaineiden ja koulun muun toiminnan yhteistyötä ja työnjakoa koskevat toimintatavat.

Veromäen koulun toimintakulttuuri

Työtavat

Veromäen koulussa käytetään monipuolisia työtapoja sekä koulussa että sen ulkopuolella. Niitä käyttämällä oppiminen on motivoivaa, haastatteellista ja tuloksellista. Pyrkimyksenä ovat joustavat opetus- ja tilajärjestelyt, joissa hyödynnetään monipuolisesti erilaisia oppimateriaaleja ja oppimisympäristöjä. Oppilailla on mahdollisuus käyttää erilaisia tietoteknisiä laitteita opiskelussaan. Joustavissa oppimisryhmittelyissä oppilaat saavat tarvitsemaansa tukea ja sopivia haasteita. Oppilas toimii opiskeluprosessissaan pääroolissa opettajan tukiessa ja ohjatessa sitä.

Opetuksen yhteissuunnittelu

Oppilaiden opetusta ja oppimistehtäviä suunnitellaan henkilöstön muodostamissa tiimeissä, jotka kokoontuvat säännöllisesti. Lisäksi oppilaiden kanssa sovitaan tarkemmat tavoitteet, sisällöt ja arvioinnin perusteet.

Monialaiset oppimiskokonaisuudet

Veromäen koulussa järjestetään vuosittain kaksi eheyttävää, useita oppiaineita yhdistävää monialaista oppimiskokonaisuutta. Tällaisella opetuksella pyritään oppiainerajat ylittävään, lähiölähtöiseen opiskeluun. Monialaisia oppimiskokonaisuuksia toteutetaan oppilaiden ja opettajien yhteistyönä, huomioiden oppilaan kehitystaso. Monialaiset oppimiskokonaisuudet kirjataan lukuvuosisuunnitelmaan.

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien tavoitteita ovat:

- lähiölähtöisyys ja oppiainerajat ylittävä opetus
- ajattelun taitojen kehittäminen
- laajempien kokonaisuuksien tutkiminen

Monialaisten oppimiskokonaisuuksien opetuksen muotoja ovat esimerkiksi:

- eri oppiaineiden sisältöjen toisiaan tukeva aikataulutus
- useiden eri oppiaineiden lukuvuositteemat
- eri oppiaineita yhdistelevät valinnaiskurssit
- projektit
- teemapäivät ja -viikot

Oppimisympäristöt

Oppimisympäristö määritellään opiskelupaikkana tai -tilana, johon luetaan mm. luokkahuoneet, koulurakennuksen käytävät ja piha-alue. Oppimisympäristöinä toimivat myös koulun ulkopuolella sijaitsevat paikat ja tilat.

Oppimisympäristöllä on myös sosiaalinen ulottuvuus. Parhaimmillaan oppiminen tapahtuu yhdessä ja yhteistyössä muiden kanssa. Jokainen edistää omalta osaltaan koko yhteisön oppimista. Oppimisympäristöt suunnitellaan oppimista edistäväksi. Tarjolla on vaihtoehtoja eri työtapoja käytettäessä esim. keskusteluun soveltuvia tiloja ja hiljaisia tiloja. Oppilaita ohjataan käyttämään ergonomisia työasentoja.

Oppimisympäristöä kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa siten, että tilat koetaan viihtyisiksi. Oppimisympäristöt pidetään siisteinä ja tavarat sekä kalusteet on järjestetty tarkoituksenmukaisesti.

Veromäen koulun opetuksessa käytetään paljon sähköisiä oppimisympäristöjä, joilla monipuolistetaan opetusta. Sähköiset materiaalit ja oppimisympäristöt ovat osa koulun työ- ja toimintatapoja. Sähköisillä oppimisympäristöillä sekä kehitetään oppilaan tietoteknisiä taitoja ja erilaisten käyttöjärjestelmien hallintaa että ne kehittävät itseohjautuvuutta ja itsenäistä työskentelyä. Oppilas siirtyy tiedon vastaanottajasta tiedontuottajaksi ja -jakajaksi tekemällä esimerkiksi videoita ja esityksiä opiskelemastaan aiheesta.

Opetuksen joustaviin järjestelyihin kuuluu opetuksen järjestäminen koulun ulkopuolella ja ulkopuolisten toimijoiden vierailulla koululle. Tätä tapahtuu mahdollisuuksien mukaan retkien ja vierailujen muodossa. Koulun yhteistyössä tapahtuvan opetuksen tavoitteita ovat:

- yhteistyö kaupungin muihin toimijoihin (kirjasto ja museot)
- oppilaan tutustuminen lähialueen toiminta- ja harrastusmahdollisuuksiin (taidetalot ja liikuntakeskukset, nuorisotalo, kerhot ja harrastukset)
- opiskelu autenttisissa ja innostavassa ympäristössä (luonto-opetus)
- tutustuminen työelämään (yritysvierailut, Yrityskylä-käynnit, TET-harjoittelu)
- elämyksellinen ja kokemuksellinen oppiminen (elokuva- ja teatteriesitykset, konsertit)

Toimintakulttuurin kehittäminen ja arviointi

Koulun toimintakulttuuria arvioidaan ja kehitetään oppilaiden, huoltajien, koulun henkilökunnan ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Kaikkia kuullaan ja heidän näkemyksensä otetaan huomioon.

Koululla toimii aktiivinen oppilaskunnan hallitus, jonka kanssa tehdään yhteistyötä toimintakulttuurin ja kouluviihtyvyyden kehittämiseksi. Lisäksi tukioppilas- ja kummioppilastoiminnalla vahvistetaan koko kouluyhteisöä ja sen hyvinvointia. (Kts. luku 5)

Koulun yleisen toimintakulttuurin lisäksi luokkien toimintakulttuuria kehitetään yhteistyössä oppilaiden kanssa. Aktiivisena oppijana oppilas vaikuttaa omaan oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä.

5 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen

5.1 Yhteinen vastuu koulupäivästä

Hyvä ja turvallinen koulupäivä alkaa kotoa. Koulumatkan turvallisuus on osa hyvää koulupäivää. Koulun tehtävänä on huolehtia oppilaan koulupäivästä siten, että oppilas voi kulkea koulumatkansa kotiin päin turvallisesti.

Koulun turvallista arkea määrittävät koulun toimintakulttuuri, johon koulun säännöt ja ohjeet kuuluvat. Järjestyssäännöt käsitellään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa, ja niiden noudattamista valvotaan. Kaikkia kouluyhteisön jäseniä kohdellaan arvostavasti ja tasapuolisesti. Arvostava ja tasapuolinen kohtelu ilmenee toisia kunnioittavana ja kohteliaana ilmapiirinä. Koulukiusaamista ennaltaehkäistään ja siihen puututaan aktiivisesti. Hyvä yhteistyö kotien kanssa edistää varhaista puuttamista kiusaamiseen. Yhteisöllisiä toimintatapoja kiusaamisen ehkäisyyn mietitään yhdessä oppilaiden ja huoltajien kanssa. Koulut tekevät hyvinvointikansion osana suunnitelman oppilaiden suojaamiseksi väkivallalta, kiusaamiselta ja häirinnältä.

Yhteinen vastuu koulupäivästä toteutuu koulun aikuisten yhteistyöllä. Kouluyhteisössä tuetaan avointa keskustelua ja uskallusta tuoda esiin omat mielipiteet. Kaikkien kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan.

Kaikki yhteisön jäsenet osallistuvat kouluviihtyvyyden parantamiseen. Vastuu viihtyvyydestä on yhteinen. Oppilaat valtuutetaan ikä- ja kehitystason mukaisesti huolehtimaan kouluympäristön siisteydestä, ympäristövastuusta ja viihtyisyydestä. Koulun pihan tulee tarjota turvallinen ja virikkeellinen ympäristö sekä mahdollisuuksia monipuoliseen liikkumiseen. Koulut toimivat ympäristö vastuullisesti.

Koulun aikuiset valvovat aktiivisesti välitunnin turvallisuutta. Oppilaiden mahdollisuutta liikkua välitunneilla tuetaan. Myös siirtymätilanteet ovat suunnitelmallisia koulupäivän osia. Niissä tulee olla riittävästi aikuisia paikalla, jotta niistä tulee turvallisia ja valvottuja.

5.2 Yhteistyö

5.2.1 Oppilaiden osallisuus

Oppilaan kasvaminen vaikuttamiseen ja osallisuuteen lähtee mahdollisuuksista olla aktiivinen omissa oppimisprosesseissa ja oman koulun jäsenenä. Oppilaskuntatoiminta sekä kunta- ja aluetasoiset vaikuttamisen foorumit tarjoavat tilaisuuden oppia edustuksellisen vaikuttamisen mekanismeja. Aikuisten tehtävänä on luoda mahdollisuuksia osallisuuteen ja vaikuttamiseen sekä tehdä vaikuttamisen tulokset näkyviksi. Oppilaan osallisuutta ja vaikutusmahdollisuuksia lisääviä rakenteita suunnitellaan ja toteutetaan yhdessä nuorisopalveluiden, nuorisovaltuuston ja järjestöjen kanssa.

5.2.2 Kodin ja koulun yhteistyö

Koulun ja huoltajien välillä tehdään vuorovaikutuksellista yhteistyötä koko koulupolun ajan. Tärkeä osa yhteistyötä on viestiminen koulun asioista ja vuorovaikutus. Koulu tarjoaa huoltajille mahdollisuuksia osallistua luontevilla tavoilla oman lapsen asioiden käsittelyyn ja koulutyötä koskeviin asioihin sekä yhteiseen suunnitteluun. Koulu kutsuu aktiivisesti huoltajia mukaan yhteistyöhön. Kouluissa edistetään ja tuetaan tavoitteellista yhteistyötä koulun ja huoltajien kesken kunnassa kulloinkin voimassa olevien yhteistyömallien mukaisesti. Tavoitteellisen yhteistyön lisäksi tarvitaan myös matalan kynnyksen keskustelutilanteita. Onnistunut yhteistyö syntyy, kun huoltajat saavat osallistua keskusteluun. Tavoitteena on päästä aitoon koko kouluyhteisön väliseen vuorovaikutukseen ja dialogiin. Ihmisten ja perheiden moninaisuutta kunnioitetaan.

Koulut järjestävät tarvittaessa tulkkauksen vanhempainiltoihin tai opettajan ja huoltajan väliin tapaamisiin, esimerkiksi arviointikeskusteluihin. Koulun tulee tiedottaa tulkin saamisen mahdollisuudesta sekä tiedustella tulkin tarvetta myös huoltajilta.

Vantaalaisiin kouluihin pyritään saamaan toimivia vanhempainyhdistyksiä. Mikäli sellainen on, voidaan yhdistykselle nimetä koulun henkilökunnasta yhdyshenkilö, jolla on mahdollisuus osallistua yhdistyksen kokouksiin.

Kodin ja koulun yhteistyöhön luodaan jatkuvuutta, jolloin uusia toimintatapoja ei tarvitse miettiä aina uudelleen, kun huoltajat vaihtuvat. Hyviä toimintamalleja jatketaan lukuvuoden vaihtuessa. Koulut voivat yhdistää voimavaransa tarvittaessa vanhempainiltojen suunnittelussa ja toteutuksessa. Kouluissa toteutetaan Vantaalla laadittua kodin ja koulun yhteistyön suunnitelmaa.

5.3 Kasvatuskeskustelut ja kurinpidollisten keinojen käyttö

Vantaalla kasvatuskeskusteluiden ja kurinpidollisten keinojen käyttöä ohjeistetaan erillisen asiakirjan (suunnitelma kasvatuskeskusteluista ja kurinpidollisten keinojen käytöstä) avulla.

5.4 Opetuksen järjestämistapoja

5.4.1 Vuosiluokkiin sitomaton opetus (VSOP)

Vantaalla käytetään vuosiluokkiin sitomatonta opetusjärjestelyä silloin, kun oppiainekohtainen eteneminen vuosiluokkatasoa hitaammin tai nopeammin on tarkoituksenmukaista oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta. Etenkin opintojen keskeyttämistä ehkäisevänä opetusjärjestelynä vuosiluokkiin sitomaton opetus on perusteltu järjestely. Opetusjärjestelyyn päädytään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Vuosiluokkiin sitomatonta opetusta käytetään yksittäisille oppilaille viranhaltijan päätöksen mukaisesti.

Eri oppiaineiden opinnoissa voidaan edetä vuosiluokkiin jaetun oppimäärän sijasta oppilaan oman opinto-ohjelman mukaisesti. Oppilaalle laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Suunnitelmassa mainitaan opintokokonaisuudet, jotka sisältyvät oppilaan opinto-ohjelmaan, ja määritellään niiden suorittamisjärjestys, aikataulu sekä mahdolliset erityistavoitteet. Suunnitelmaa päivitetään ja arvioidaan Vantaan ohjeistuksen mukaisesti. Vuosiviikkotunnit noudattavat oppilaan ikätason mukaista tuntimäärää. Oppilas siirtyy luku-vuoden koulutyön päätyttyä pääsääntöisesti seuraavalle vuosiluokalle. Oppilas luetaan kuitenkin yhdeksännen vuosiluokan oppilaaksi, kunnes hän on suorittanut perusopetuksen koko oppimäärän ja saa päättötodistuksen tai eroaa koulusta. Vuosiluokkiin sitomattoman opetuksen arviointia käsitellään luvussa 6.

5.4.2 Yhdysluokkaopetus

Yhdysluokkaopetusta käytetään silloin, kun se on koulun opetusjärjestelyjen kannalta tarkoituksenmukaista oppilasmäärän vuoksi tai pedagogisista syistä. Lähikouluissa ja kaupunkitasoisissa erityisen tuen ryhmissä järjestettävä opetus toteutetaan usein yhdysluokkaopetuksena molemmista edellä mainituista syistä johtuen.

Vuorokurssiperiaatetta hyödynnettäessä huomioidaan nivelvaiheet ja siirtymät koulusta koulun siten, että oppilaat saavat kouluvuosien aikana suoritetuksi johdonmukaisesti etenevän kokonaisuuden. Kurseja suunniteltaessa oppilaan ikäkausi ja erilaiset kiinnostuksen kohteet otetaan huomioon. Yhdysluokkaopetusta hyödyntävät koulut kuvaavat opetusjärjestelyt tarkemmin lukuvuosisuunnitelmissaan.

5.4.3 Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Etäopetusta suunnitellaan ja toteutetaan oman kouluyhteisön sisällä, koulujen välillä sekä yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa. Etäopetuksella valinnaisten aineiden tarjontaa rikastetaan ja opetusta syvennetään. Etäopetus tukee yksilöllisiä koulupolkuja. Perusopetuksen aikana jokaisen oppilaan tulee saada kokemuksia etäyhteyksiä hyödyntävästä opetuksesta. Etäopetusta voidaan hyödyntää tarvittaessa esimerkiksi oppilaan ollessa sairauden vuoksi pitkään pois koulusta tai käydessä koulua sairaalakoulussa. Tavoitteena on tällöin säilyttää yhteys omaan luokkaan ja opettajaan. Koulut kuvaavat lukuvuosisuunnitelmassa, minkä asioiden opetuksessa ja opiskelussa etäyhteyksiä hyödynnetään.

5.4.4 Joustava perusopetus

Vantaalla joustavaa perusopetusta tarjotaan jokaisella oppilaaksiottoalueella. Joustava perusopetus on tarkoitettu toiminnallisuudesta hyötyville oppilaille, jotka eivät pysty osoittamaan omaa osaamistaan perusopetuksen ryhmässä, jolloin perusopetuksen loppuunsaattaminen on vaarassa. Oppilaalta edellytetään kykyä työpaikkaopiskeluun. Oppilaat ovat oppivelvollisuusikäisiä ja aloitusvuoden aikana vähintään 14-vuotiaita.

Oppilaat valitaan pienryhmään oppilaan ja huoltajien hakemusten perusteella ja moniammatillisesta oppilashuollollisesta suosituksesta. Oppilaat haastatellaan Vantaan yhteisellä haastattelukyselyllä, jonka perusteella oppilaat valitaan joustavaan perusopetuksen ryhmään.

Joustava perusopetus on toiminnallinen tapa suorittaa perusopetuksen viimeiset lukuvuodet. Opiskelussa vuorottelevat työpaikkaopiskelu ja koulussa tapahtuva opiskelu. Lisäksi opiskelussa hyödynnetään erilaisia oppimisympäristöjä, vieraillaan eri laitoksissa ja tapahtumissa sekä järjestetään leirikouluja. Työpaikkaopiskelujaksoja on lukuvuoden aikana noin 80 päivää. Oppilaan viikko-ohjelma muodostuu pääsääntöisesti kahdesta työpaikkaopiskelupäivästä ja kolmesta koulupäivästä. Ennen työssäoppimajaksoa tehdään osapuolten kesken työsojimus, jonka yhteydessä selvitetään työturvallisuusmääräykset sekä tietosuojaan ja salassapitoon liittyvät asiat. Työpaikkaopiskelujaksoilla oppilaat saavat oppimistehtäviä, ja oppilas saa jakson aikana opettajalta ohjausta ja opetusta tehtäviin liittyen. Työpaikkaopiskelujakson päätteeksi työjakso arvioidaan yhdessä oppilaan, työpaikkaohjaajan ja opettajan kesken.

Joustavan perusopetuksen aikana tehdään tiiviistä yhteistyötä toisen asteen oppilaitosten kanssa ja työpaikkaopiskelupaikkojen kanssa etsitään mahdollisuuksia oppisopimuksen kautta ammattiin valmistumiseen.

Oppilaat ovat perusopetuksen oppilaita ja siten oikeutettuja oppimisen ja koulunkäynnin tukeen ja ohjaukseen sekä oppilashuoltoon. Opettajan lisäksi toimintaan osallistuu toinen aikuinen. Joustavan perusopetuksen oppilaille laaditaan oppimissuunnitelma tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) kahden kuukauden kuluessa opetuksen alkamisesta. Suunnitelmassa määritellään myös yksilöllinen valinnaisaineiden suorittamistapa.

Joustavan perusopetuksen toimintaa suunnittelee, organisoii, arvioi ja kehittää kaupunki-tasoinen ohjausryhmä. Joustavan perusopetuksen arviointia käsitellään luvussa 6.

5.4.5 Opetus erityisissä tilanteissa

Oppilaan sairastumisen tai muun vaikean elämäntilanteen estäessä koulunkäynnin opetus järjestetään oppilaan tarpeiden mukaan tilanteen vaatimalla tavalla. Jos oppilas ei tällöin voi osallistua kouluopetukseen, hänelle tehdään Perusopetuslain (PoL) 18§:n mukaan hallinto-päätös, jossa määritellään oppilaan opetusjärjestelyt. Oppilaan koulunkäynnin järjestelyjä koskeva suunnitelma kirjataan hänen oppimissuunnitelmaansa tai erityisen tuen oppilaan ollessa kyseessä hänen henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaansa (HOJKS).

Oppilaan siirtyessä sairaalaopetukseen ja palatessa sieltä takaisin omaan kouluunsa tehdään tiivistä yhteistyötä sairaalaopetuksen yksikön kanssa oppilaan nivelvaiheen onnistumiseksi. Nivelvaihe suunnitellaan aina yksilökohtaisesti. Nivelvaiheessa on tärkeää jakaa tietoa hyväksi todetuista käytänteistä sekä oppilaan erityisistä tarpeista. Erityisissä tilanteissa annettavassa opetuksessa voidaan myös hyödyntää etäyhteyksiä ja verkko-opiskelua.

5.5 Opetuksen ja kasvatuksen tavoitteita tukeva muu toiminta

Erilaiset tapahtumat, kurssit, projektit, työpajat ja vaihtoehtoiset oppitunnit kirjasto-, kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalveluiden sekä Vantaan luontokoulun ja seurakunnan kanssa rikastuttavat koulupäivää, syventävät ja tukevat oppimista. Yhteistyö tukee monialaisten oppimiskokonaisuuksien toteuttamista. Koulun opetushenkilöstö voi toteuttaa yhdessä muidenkin sidosryhmien kanssa vaihtoehtoisia ja elämyksellisiä tapoja järjestää opetusta. Vaihtoehtoiset tavat toteuttaa opetusta myös muualla kuin kouluympäristössä kasvattavat oppilaiden opiskelumotivaatiota.

5.5.1 Kirjastopalvelut

Vantaalaiset kaupunginkirjastot tarjoavat kouluille erilaisia tapoja, joiden avulla tietoa voidaan etsiä ja jäsentää osana oppimisprosessia sekä ohjatusti että omatoimisesti. Tavoitteena on tehdä kirjasto oppilaille tutuksi oppimisympäristöksi sekä innostaa oppilaita monilukutaidon kehittämisessä elämyksellisin keinoin.

Kirjasto tarjoaa koululle aineistoja, välineitä, ammatillista henkilöstöä sekä oppimisyhteisön, jossa monialaisia kokonaisuuksia voi opiskella tutkivan oppimisen menetelmin. Kirjasto tukee koulua mediataitojen ja monilukutaidon oppimisessa.

Oppilaalle tarjotaan mahdollisuus vähintään seuraaviin yhteistyötappoihin perusopetuksen aikana:

Aineistovinkkausta jokaiselle luokalle kerran alakouluvuosien aikana. Aineistovinkkaus sisältää työtapoja, jotka mahdollistavat oppilaiden osallistumisen vinkkauksen suunnitteluun ja omien kirjasittelujen tekemiseen.

Tiedonhankintataitojen ja tutkivan oppimisen ohjausta jokaiselle luokalle kerran alakoulu- ja kerran yläkouluopintojen aikana. Kirjasto tukee oppilaiden työskentelyä tarjoamalla mahdollisuuden työskennellä kirjastossa opiskeltavan aihealueen parissa.

5.5.2 Kulttuuripalvelut

Vantaan kaupunginmuseon ja taidemuseon, Taidetalo Pessin ja Toteemin, konserttitalo Martinuksen sekä Vantaan kuvataidekoulun ja musiikkiopiston kouluille suunnatuissa kulttuuritarjonnissa etsitään keinoja lasten ja nuorten identiteettien, kulttuurisen osaamisen ja yhteisöllisyyden vahvistamiseksi. Kulttuuripalveluiden taidepedagogiikalla vahvistetaan oppilaiden toimijuutta ja osallisuutta niin paikallisesti kuin globaalistikin.

Oppilaalle tarjotaan tasavertainen mahdollisuus vähintään kolmeen eri taiteenlajeja soveltavaan kulttuurikokemukseen perusopetuksen aikana seuraavasti:

Esittäviin taiteisiin ja kulttuuriin perehtyminen 1.–3. luokkien aikana Visuaaliseen taiteeseen ja kulttuuriin perehtyminen 4.–6. luokkien aikana Mediaan ja digitaaliseen kulttuuriin perehtyminen 7.–9. luokkien aikana

Vantaan esi- ja perusopetuksen kulttuurikasvatussuunnitelmassa määritellään tarkemmin, kuinka perusopetuksen ja kulttuuripalveluiden yhteistoimintaa organisoidaan, seurataan ja kehitetään.

5.5.3 Liikuntapalvelut

Vantaan liikuntapalvelut tukee kouluja aktiivisen ja monipuolisen koulupäivän toteuttamisessa. Liikuntapalvelut järjestää uinninopetusta, liikunnallisia koulutuksia oppilaille ja opettajille sekä ylläpitävää liikuntavälinelainaamoa. Uimahallit, urheiluhallit, lähiliikuntapaikat ja ulkoilureitit toimivat oppimisympäristöinä.

Liikuntapalvelut järjestää koulujen kanssa yhteistyössä liikunnallisia teemapäiviä, jotka tukevat koulun yhteisöllisyyttä ja lisäävät koko kouluyhteisön fyysistä aktiivisuutta. Liikunnallisten teemapäivien ja tapahtumien suunnitteluun otetaan oppilaita ja huoltajat mukaan. Koulut voivat tehdä myös itsenäisesti yhteistyötä liikuntaseurojen kanssa. Seurat järjestävät lajiesittelytunteja, tapahtumia ja kerhotoimintaa.

5.5.4 Nuorisopalvelut

Vantaan nuorisopalvelut on koulun aktiivinen yhteistyökumppani alueellisella tasolla. Nuorisotilat tarjoavat turvallisen vapaa-ajan ympäristön koulupäivän jälkeen. Nuorisotyöntekijät ovat mukana koulun me-hengen luomisessa ja ylläpitämisessä erilaisten toimintojen kautta. Toiminnan lähtökohtana on osallisuuden lisääminen, eriarvoisuuden vähentäminen ja vuorovaikutussuhteiden parantaminen esimerkiksi pienryhmätoimintojen ja harrastusryhmien avulla. Toimintamuotoina ovat muun muassa luokkien ryhmyttämispäivät, erilaisten tapahtumien järjestäminen yhdessä koulun kanssa sekä tieto- ja neuvontatyö.

Nuorisotyöntekijät tukevat JOPO -luokkien toimintaa ja ovat pyydettyinä mukana koulun oppilashuoltoryhmässä.

Lasten ja nuorten alueellista osallisuutta kehitetään yhdessä koulujen, oppilaskuntien, nuorisovaltuuston, järjestöjen ja nuorisotilojen kanssa.

5.5.5 Vantaan luontokoulu

Vantaan luontokoulutoiminta tukee koulujen ympäristökasvatustyötä, kestävän elämäntavan vahvistamista ja ympäristövastuullista toimintaa. Luontokoulun kouluille suunnattuja toimintamuotoja ovat kummiluokkatoiminta, yksittäiset luonto-opetuspäivät ja kasvattajien kurssit. Luontokoulun kummiluokkatoimintaan voivat hakea kaikki perusopetuksen luokat. Luontokoulussa pääosa opetuksesta tapahtuu ulkona. Elävässä luonnossa luontosuhde syntyy itse kokemalla ja kokeilemalla. Opetuksessa käytettävät menetelmät ovat toiminnallisia ja käytännönläheisiä. Luontokoulupäivän aikana tutkitaan, leikitään, eläydytään, ratkaistaan arvoituksia, ja opetellaan havainnoimaan eri aistein ja harjoitellaan arjen ekotekoja. Vantaalaisilla on mahdollisuus osallistua myös pääkaupunkiseudun muiden luontokoulujen kursseille ja tapahtumiin. Vantaan luontokoululla on oma ympäristökasvatus- ja opetussuunnitelmansa.

5.5.6 Vantaan seurakunnat

Vantaan seurakunnat voivat olla koulujen tukena ryhmyttämistoiminnassa, monikulttuurisuustyössä ja päivänavausten sekä juhlapyyhiin liittyvien tilaisuuksien järjestämisessä osapuolten sopimalla tavalla. Perusopetus järjestää yhteistyössä evankelis-luterilaisten seurakuntien kanssa mahdollisuuden kolmansien luokkien oppilaille tutustua kotiseutu- ja kulttuurihistoriaan Pyhän Laurin kirkossa ja sen ympäristössä. Työskentelyn periaatteina ovat elämyksellisyys ja erilaisten oppimisympäristöjen hyödyntäminen. Seurakuntien nuorisotyöntekijät voivat myös toimia lasten ja nuorten tukena koulun arjessa koulun osoittamalla tavalla. Seurakuntien tarjoamaa tukea koulun kriisityölle kuvataan tarkemmin hyvinvointikansiossa.

Sidosryhmien kanssa toteutunutta yhteistyöstä seurataan kaupunkitasoisesti, suomenkielisen perusopetuksen tulosalueella.

5.5.7 Yrityskyläyhteistyö Vantaalla

Yrityskylä on Taloudellisen tiedotustoimiston (TAT) työelämän, yrittäjyyden ja yhteiskunnan oppimiskokonaisuus, johon vantaalaiset peruskoulun kuudennen vuosiluokan oppilaat osallistuvat.

Yrityskyläpäivään kuuluu Opetushallituksen perusopetuksen opetussuunnitelman perusteisiin 2014 perustuva oppimateriaali, jonka avulla oppilaat oppivat muun muassa, mitä on työ ja miten sitä haetaan. Lisäksi he perehtyvät talouden ja yhteiskunnan perusteisiin sekä pyrkivät hahmottamaan omaa rooliaan Yrityskylässä työntekijänä, kuluttajana ja yhteisön jäsenenä.

5.5.8 Koulun kerhotoiminta

Vantaalla koulut voivat järjestää omien kerhojen lisäksi kerhoja yhteistyössä koulun ulkopuolisten toimijoiden kuten järjestöjen ja seurojen kanssa. Joustavilla kerhotoiminnan ratkaisuilla voidaan tukea oppilaiden päivän kokonaisuutta. Koulut kuvaavat kerhotoimintaansa vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

5.5.9 Aamu- ja Iltapäivätoiminta

Aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävät yksityiset palveluntuottajat, järjestöt ja seurakunta. Koulupäivä ja iltapäivätoiminta muodostavat oppilaalle sujuvan jatkumon, jonka mahdollistaa koulun ja iltapäiväkerhon toimiva yhteistyö.

Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhon ohjaajat kohtaavat koulun arjessa. Koulun henkilöstö ja iltapäiväkerhonohjaajat keskusteleval koulun toimintakulttuurista, järjestysäännöistä ja tila-asioista kahdesti lukuvuoden aikana. Koulun henkilöstö konsultoi tarvittaessa iltapäiväkerhonohjaajia. Koulun ja iltapäiväkerhon toiminta pohjautuvat yhteiseen oppimiskäsitykseen ja arvopohjaan. Iltapäiväkerhossa oppilaiden ryhmäytymiseen kiinnitetään erityistä huomiota. Iltapäiväkerhossa tapahtuva oppilaiden ryhmäytyminen tukee koulutyötä.

5.5.10 Kouluruokailu

Koulussa tarjotaan laadukasta ja terveellistä kouluruokaa. Tavoitteena on, että oppilas oppii arvostamaan ruokaa ja tekemään terveellisiä valintoja. Ruokailutilanteessa tulee olla läsnä riittävä määrä aikuisia. Oppilaille varataan tarpeeksi aikaa miellyttävään ruokailuun ja tapakasvatus huomioidaan ruokailussa. Oppilailla on mahdollisuus osallistua ruokailustan ja ruokailutapahtuman suunnitteluun yhteistyössä koulun keittiöhenkilökunnan ja opettajakunnan jäsenen kanssa. Vantaalla toimivat koulukohtaiset ruokaryhmät. Ruokalaa fyysisenä tilana kehitetään yhdessä oppilaiden kanssa toimivammaksi ja viihtyisämmäksi. Kulttuuriin tai terveyteen liittyvät erityistarpeet huomioidaan kouluissa tarjoamalla oppilaille erityistarpeita vastaava vaihtoehto päivän ruoalle. Terveystoimintajärjestäjät keskustele tarveita huomioidaan ruokailuun liittyvistä erityistarpeista huoltajien kanssa.

5.5.11 Koulumatkat ja koulukuljetukset

Koulu tukee oppilaan kotoa saamaa liikennekasvatusta. Koulun aikuiset edistävät oppilaan ikäkauden mukaista liikennevalmiuden kehittymistä. Tavoitteena on kyky toimia vastuullisesti ja turvallisesti liikenteessä muut liikkujat huomioiden.

Koulu kannustaa oppilaita omaehtoiseen liikkumiseen koulumatkoilla, mutta päätös siitä, miten ja millä kulkuvälineellä koulumatkaa kuljetaan, tehdään aina kotona. Koulussa tutustutaan keskeisiin liikennesääntöihin ja koulumatkoihin liittyviin erilaisiin liikennenympäristöihin sekä siihen, mitä turvallinen koulumatkapyyöriäily on. Omaehtoinen liikkuminen parantaa oppilaan kykyä havainnoida ja ymmärtää ympäristössä tapahtuvia asioita, ja se edistää oppilaan psyykkistä ja fyysistä jaksamista. Terveellisuuden ja turvallisuuden lisäksi koulumatkoissa huomioidaan tapakasvatus.

Oppilaan oikeus maksuttomaan koulukuljetukseen perustuu opetuslautakunnan päättämiin koulukuljetusperusteisiin sekä perusopetuslakiin. Koulun tulee järjestää sivistystoimen järjestämää koulukuljetusta odottaville oppilaille valvonta sekä mahdollisuus ohjattuun toimintaan. Sivistystoimi tiedottaa huoltajia koulukuljetuksen periaatteista.

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Millainen on hyvä ja turvallinen koulupäivä? Mistä hyvä koulupäivä koostuu? Välitunnit tulee huomioida yhtenä tärkeänä koulupäivän osana.
- Miten koulu toimii oppivana yhteisönä hyvän kouluarjen toteuttamisessa?
- Miten koulussa tuetaan hyvää ilmapiiriä ja ryhmäytymistä?
- Miten kouluyhteisön jäsenten keskinäistä vuorovaikutusta tuetaan?
- Mitä on osallisuus koulussa. Miten osallisuus näkyy kouluarjessa? Miten se toteutuu jokaisen oppilaan kouluarjessa?
- Miten osallisuuden toteutumista arvioidaan?
- Mitkä ovat kodin ja koulun yhteistyön muodot ja toteuttamisen keskeiset periaatteet?
- Miten yhteistyötä mahdollisten koulun ulkopuolisten toimijoiden (esim. iltapäivätoiminnan palveluntuottajien) kanssa organisoidaan ja yhteistyötä kehitetään?
- Miten ympäristövastuullinen toiminta näkyy koulussa?
- Miten ja missä tilanteissa etäyhteyksiä hyödynnetään opetuksessa?
- Koulu kuvaa kerhotoiminnan periaatteita ja niiden kytkeytymistä opetussuunnitelmaan.
- Koulu kuvaa halutessaan miten oppilaat osallistuvat kouluruokailuun ja ruokailuhetkien suunnitteluun, toteuttamiseen ja arviointiin.
- Koulu tarkentaa kuvausta siitä miten koulu edistää liikennetaitojen oppimista.

5.6 Oppimista ja hyvinvointia edistävä koulutyön järjestäminen Veromäen koulussa

Yhteinen vastuu koulupäivästä sekä yhteistyö

Hyvä ja turvallinen koulupäivä

Hyvä kouluarki koostuu turvallisesta ja hyvästä ilmapiiristä kouluyhteisössä. Koulun ilmapiiriä ja ryhmäytymistä tuetaan rakentamalla kuuntelevaa ja osallistavaa yhteisöä. Koulun arkea tarkastellaan ja kehitetään yhteisönä. Oppilaita, henkilökuntaa ja huoltajia kuullaan ja osallistetaan kouluarkeen liittyvissä ideoissa ja havainnoissa.

Koulussa henkilöstö, oppilaat ja huoltajat toimivat yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa. Kaikki koulun aikuiset osallistuvat oppilaiden ohjaamiseen ja kasvattamiseen sekä ovat mukana luomassa hyvää kouluarkea. Ryhmäytymisen ja vuorovaikutuksen tukena koulussa osallistutaan erilaisiin, ajankohtaisiin projekteihin ja hankkeisiin. Veromäen koulu on KiVa-koulu.

Turvallisuus on tärkeää koulun arjessa. Hyvän ja turvallisen koulupäivän saavuttamiseksi Veromäen koulussa on ajantasainen, päivitetty hyvinvointikansio ja sen osana turvallisuussuunnitelma. Henkilökuntaa perehdytetään ja koulutetaan turvallisuusasioissa ja oikeaan toimimiseen turvallisuuden ylläpitämiseksi koulupäivän aikana. Erilaisia turvallisuusharjoituksia järjestetään säännöllisesti, jotta oppilaat ja henkilökunta osaavat toimia oikein mahdollisessa vaaratilanteessa.

Oppilaita opastetaan kehitystaso huomioiden oman ja toisten turvallisuuden edistämisen oman toiminnan kautta. Opetuksen ja harjoitusten kautta oppilaat saavat valmiuksia turvalliseen ja vastuulliseen toimintaan eri tilanteissa.

Turvallisen ja hyvän kouluarjen toteutumista tuetaan kouluyhteisön yhteisillä säännöillä ja sopimuksilla. Turvallisuutta ja hyvää kouluarkea tukemaan koululle on laadittu järjestyssäännöt, jotka koskevat niin oppitunteja, välitunteja kuin muutakin koulun arkea. Järjestyssääntöjä päivitetään tarpeen mukaan. Järjestyssäännöt tehdään oppilaille tutuiksi, ja oppilasta autetaan ymmärtämään niiden tausta ja tarpeellisuus.

Hyvä ja turvallinen koulupäivä on kokonaisuus aina koulumatkoista oppitunneille ja välitunneille. Koulumatkojen turvaamiseksi oppilaat saavat opetusta ja ohjausta turvalliseen liikkumiseen liikenteessä. Turvallista liikennekäyttäytymistä harjoitellaan esimerkiksi retkillä ja liikuntatuntien yhteydessä. Koulu ilmoittaa koulumatkoilla sattuneista ongelmatilanteista huoltajille ja tarvittaessa tukee koteja asian selvittämisessä.

Turvalliset ja mielekkäät välitunnit tarjoavat hengähdystauon opiskelusta sekä mahdollisuuden luoda kaverisuhteita muihin oppilaisiin yli luokkarajojen. Yhteisillä välituntisäännöillä pyritään muodostamaan kaikille mieluinen ja turvallinen kokemus. Oppilaille on tarjolla välitunneilla monenlaista tekemistä sekä itsenäisesti että ohjattuna. Välituntialueet tarjoavat puitteet erilaisiin peleihin ja leikkeihin. Välituntialueiden turvallisuutta arvioidaan ja kehitetään jatkuvasti. Välitunnit vietetään koulun aikuisten valvonnassa.

Kodin ja koulun yhteistyö

Kodin ja koulun yhteistyötä tehdään, jotta koulun henkilöstö ja huoltajat voisivat tukea oppilasta sekä oppimisessa että kasvamisessa parhaalla mahdollisella tavalla. Tavoitteena on tietojen vaihtaminen molemmiin puolin. Turvallisten aikuisten verkko on tärkeä oppilaalle, ja yhteistyölle on tarvetta kaikkina kouluvuosina. Yhteistyön tukemiseksi huoltajien, oppilaan ja koulun vastuita on kuvattu taulukossa 1.

Oppilaana vastaan siitä, että	Huoltajana vastaan siitä, että	Koulussa vastaan siitä, että
• yritän parhaani • käyttäydyn huomaavaisesti, ystävällisesti ja kohteliaasti kaikkia kohtaan • olen ajoissa paikalla • otan vastuun teoistani ja tavaroistani • teen läksyni • autan osaltani pitämään koulun siistinä ja puhtaana • annan työrauhan itselleni ja muille • noudatan koulun ja luokan järjestyssääntöjä	• lapseni tulee levänneenä, aamupalan syöneenä ja ajoissa kouluun • lapsellani on asianmukaiset varusteet koulupäivää varten • ilmoitan lapseni sairastumisesta aamulla ja huolehdin, ettei lapseni mene sairaana kouluun • kannustan lastani koulunkäynnissä ja tuen häntä kotitehtävissä • pidän yhteyttä kouluun ja lapseni opettajiin • tuen lapseni opettajaa hänen työssään • osallistun vanhempainiltoihin ja arviointikeskusteluihin	• opetus on perusopetuslain mukaista • tarjoamme oppilaalle innostavan ja turvallisen oppimisympäristön • kannustamme ja autamme oppilasta huomaamaan omat vahvuutensa • annamme oppilaalle palautetta säännöllisesti • annamme huoltajille tietoa oppilaan koulunkäynnistä ja koulun toiminnasta • huoltajat tuntevat olevansa tervetulleista kouluun • ohjaamme ja autamme oppilaita
Kohtelemme toisiamme kunnioittavasti ja ystävällisesti. Tuemme toisiamme kasvatusta ja opetustyössä.		

Taulukko 1. Oppilaan, kodin ja koulun vastuut

Kodin ja koulun yhteistyössä tärkeimpänä työvälineenä ovat sähköiset järjestelmät. Huoltajia pyritään tukemaan sähköisten järjestelmien käytön aloittamisessa. Kiireellisissä asioissa huoltajalle soitetaan tai viestitetään muilla tavoilla.

Huoltajien tapaamiset ovat tärkeä yhteistyömuoto. Silloin oppilas, huoltajat sekä luokanopettaja tai -valvoja pääsevät keskustelemaan kasvokkain. Tarpeen mukaan näihin tapaamisiin kutsutaan paikalle tulkki. Kodin ja koulun yhteistyö on avainasemassa myös mahdollisten oppimisen tuen suunnittelussa.

Vanhempainillassa huoltajat pääsevät kuulemaan ja keskustelemaan koulun ajankohtaisista asioista. Vanhemmille tarjoutuu myös mahdollisuus tavata saman luokan oppilaiden huoltajia, ja voidaan esimerkiksi sopia luokkatuomikuntien toiminnasta. Huoltajia kutsutaan koululle myös juhlien ja yhteistyötapahtumien merkeissä. Koulun tapahtumista ja ajankohtaisista asioista tiedotetaan myös koulun kotisivujen välityksellä.

Veromäen koulussa toimii vanhempainyhdistys. Veromäen koulun vanhempainyhdistys yhdessä muiden vanhempien kanssa osallistuu koulun arkeen ja juhliin. Vanhempainyhdistys tukee koulun toimintaa järjestämällä esimerkiksi kulttuuritapahtumia ja tekemällä hankintoja. Kodin ja koulun yhteistyösuunnitelmaa tehdään ja toteutetaan yhdessä vanhempainyhdistyksen kanssa. Jokaisen oppilaan huoltajat voivat halutessaan osallistua vanhempainyhdistyksen toimintaan.

Oppilaan osallisuus ja vaikuttaminen koulussa

Oppitunneilla oppilaat saavat opetussuunnitelman mukaista opetusta eri oppiaineissa ja oppiainerajat ylittävissä monialaisissa oppimiskokonaisuuksissa. Veromäen koulussa tarjotaan oppilaslähtöistä, vuorovaikutuksellista opetusta. Oppilaiden toiveita ja ajatuksia kuullaan ja huomioidaan opetuksessa. Oppilaat oppivat ottamaan vastuuta omasta oppimisestaan sekä suunnittelemaan omaa työskentelyään.

Vuosittain pidettävä arviointikeskustelu on paitsi tärkeä yhteistyömuoto kodin ja koulun välillä, myös tilaisuus, jossa oppilas yhdessä huoltajien ja opettajan kanssa muodostaa kouluvuodelle yksilöllisiä tavoitteita. Arviointikeskustelua on kuvattu tarkemmin luvussa 6.

Veromäen koulussa toimii aktiivinen oppilaskunta. Jokaiselta luokalta valitaan vuosittain edustaja ja varaedustaja luokkaedustajiksi. Valinnan tekevät luokan oppilaat. Edustajien joukosta kootaan oppilaskunnan hallitus, jossa on edustajia kaikilta luokka-asteilta. Hallitus kokoontuu säännöllisesti. Luokkaedustajat vievät tietoa hallituksen kokouksista luokkiin. Oppilaskunnan hallituksen jäsenet saavat esittää käsiteltäviä asioita kokouksissa, ottaa kantaa esimerkiksi oppilaiden hyvinvointiin ja yhteishengen liittyvissä asioissa sekä suunnitella ja järjestää koko koululle tarkoitettuja tapahtumia, kuten diskoja, teemapäiviä ja jalkapalloturnauksia. Hallituksen edustajilla on mahdollisuus toimittaa Vantaan päättäjille aloitteita esimerkiksi kouluviihtyvyyteen ja koulukiusaamiseen liittyen. Oppilaskunnan toimintaa arvioidaan lukuvuosittain. Hallituksen edustajat käyvät esittelemässä toimintaa yhteisöllisessä hyvinvointityöryhmässä ja hallitus arvioi toimintaansa lukuvuosisuunnitelman tavoitteisiin nähden. Veromäen koulussa toimii ruokaryhmä.

Ruokaryhmään kuuluvat keittiön esimies, kotitalouden opettaja ja oppilaita eri luokka-asteilta. Ryhmä kokoontuu vähintään kahdesti vuodessa. Ruokaryhmä saa Vantaan kaupungilta lukausittain ohjeet kokoontumisien sisältöihin. Ruokaryhmän tehtäviin kuuluu kouluruokailun toimivuudesta keskusteleminen ja mahdollisiin epäkohtiin puuttuminen. Ruokaryhmän oppilasjäsenet tuovat kokouksiin viestiä luokista koskien kouluruokailua ja vievät tietoa takaisin luokkiin. Ruokaryhmä ehdottaa myös toiveruokia koulun listoille. Lisäksi jokainen oppilas voi antaa palautetta keittiölle palautuslaatikkoon laitetun kirjeen avulla.

Yhteistyö muiden toimijoiden kanssa ja kerhotoiminta koulussa

Veromäen koulussa aamu- ja iltapäivätoimintaa järjestävät koulu, yksityiset palveluntuottajat, järjestöt tai seurakunta. Lisäksi huoltajilla on mahdollisuus ehdottaa aamu- ja iltapäivätoimintaa sekä ohjata kerhoa koulussa.

Koulupäivä ja aamu- ja iltapäivätoiminta muodostavat oppilaalle sujuvan jatkumon, jonka mahdollistaa koulu ja toiminnan ohjaajien toimiva yhteistyö. Koulun henkilöstö ja ohjaajat kohtaavat koulun arjessa. Koulun henkilöstö ja ohjaajat keskustelevat koulun toimintakulttuurista, järjestysäännöistä ja tila-asioista kaksi kertaa vuodessa. Koulun henkilöstö konsultoi tarvittaessa aamu- ja iltapäivätoiminnan ohjaajia. Koulun ja kerhon toiminta pohjautuvat yhteiseen oppimiskäsitykseen ja arvopohjaan.

Ikätasoisesti suunnatut kerhot voivat kokoontua ennen koulupäivän alkua, sen jälkeen tai sen ajan ja kerhotoiminnalla tuetaan oppilaiden koulupäiväkokonaisuuden rakentumista. Koulun kerhotoiminnan tulee olla kaikille oppilaille saatavilla olevaa, vapaaehtoista ja maksutonta toimintaa. Myös muut koulun ulkopuoliset toimijat voivat järjestää koulun tiloissa kerhoja. Kaikissa koulun tiloissa järjestettävissä kerhoissa noudatetaan koulun järjestysääntöjä ja turvallisuusohjeita.

Kerhojen suunnittelussa kuullaan oppilaiden toiveita. Lukuvuosittain toteutuvat kerhot tarkentuvat koulun lukuvuosisuunnitelmassa. Kerhojen perustamisesta ja niiden ohjaajista päättää rehtori.

Ympäristövastuullinen toiminta

Veromäen koulussa huomioidaan, että kasvatus kestävään kehitykseen on kokonaisvaltainen prosessi muuttuvassa tämänhetkisessä yhteiskunnassa. Tarkoitus on jättää elinpiiri tuleville jälkipolville sellaisena kuin olemme sen saaneet, tai jopa parempana, vaalimalla perinteitämme, kulttuuriamme, maisemaa ja luontoamme. Päämääränä on lisätä oppilaan valmiuksia ja motivaatiota toimia ympäristön ja ihmisen hyvinvoinnin puolesta.

Kestävä kehitys jakautuu kasvatuksen ja koulutuksen ulottuvuudessa neljään eri ulottuvuuteen: ekologiseen, sosiaaliseen, kulttuuriseen ja taloudelliseen kestävään kehitykseen. Ekologinen ulottuvuus pitää sisällään muun muassa luonnossa liikkumisen ja siitä nauttimisen, monimuotoisuuden ja jätteiden vähentämisen. Sosiaalinen ulottuvuus sisältää osallisuuden, vastuun ja elämänhallintataitojen oppimisen sekä lasten oikeudet. Kulttuurinen ulottuvuus sisältää eri kulttuurien ja uskontojen arvostamisen ja suvaitsevaisuuden sekä oman kulttuurin ja historiallisen taustan tuntemisen. Taloudellinen ulottuvuus sisältää muun muassa keskustelua vastuuntuntoisesta kuluttamisesta. Koulumaailmassa on tärkeää tiedostaa kestävä kehityksen neljä eri dimensiota ja toteuttaa niitä oppilaiden ikä- ja kehitystason mukaisesti.

Koulussamme toimitaan luontoa ja ympäristöä kunnioittaen, ympäristökasvatuspainotteisesti. Arjessa kestävä kehityksen toteuttaminen näkyy koulussa jätteen synnyn ehkäisemisenä ja tarkoituksenmukaisena jätteen lajitteluna. Jätteen synnyn ehkäisyä toteutetaan esimerkiksi kierrätysmateriaaleja uudelleen käyttäen muun muassa askartelussa ja käsitöissä. Vedensäästö on oppilaille luonnollinen asia esimerkiksi käsiä pestäessä turhaa vettä ei valuteta ja liikuntatuntien jälkeen suihkussa käydään vain tarpeellisen veden valussa. Koulussa ylläpidetään myös sähkönsäästämisen toimia. Valot sammutetaan tiloista, joista poistutaan eikä tyhjiä tiloissa ole valoja päällä. Oppilaat osaavat huolehtia valojen sammuttamisesta myös oppilastiloista. Tietotekniisiä ja muita sähkölaitteita käytetään energiatehokkaasti.

Kestävä kehityksen aihekokonaisuuksien toteutus esimerkkejä ja mahdollisia toteutustapoja voivat olla kirpputorit, kierrätys, koulun talkoot, avustuskeräykset, pihansiivous tai opintoretket muun muassa jätteenpolttolaitokselle, vedenpuhdistuslaitokselle, Ämmäsuon kaatopaikalle tai kierrätyskeskukseen.

Veromäen koulussa tuetaan ja kannustetaan opettajia tekemään yhteistyötä erilaisten yhteistyötahojen kanssa kestävä kehityksen kasvatuksen tukena. Esimerkkejä yhteistyökumppaneista, kuten Vantaan luontokoulu, on mainittu Vantaan opetussuunnitelmassa.

Etäyhteyksiä hyödyntävä opetus

Vantaalla edellytetään, että kaikki oppilaat saavat peruskoulun aikana kokemusta etäyhteyksien käytöstä opetuksessa. Veromäen koulussa voidaan esimerkiksi ottaa yhteyttä kaveriluokkaan omassa tai toisessa koulussa tai ulkomailla.

Koulumme valinnaisaine- ja kielivalikoimaa voidaan rikastaa mahdollisuuksien mukaan tarjoamalla etäopetusta yhteistyössä muiden koulujen kanssa.

Etäopetuksessa voidaan käyttää itseohjautuvaan opiskeluun soveltuvia opiskelumateriaaleja, jos se on tarkoituksenmukaista opetusryhmän tai oppilaan näkökulmasta. Tällöin oppilas voi joustavammin edetä tavoitteiden mukaisesti opiskelussa. Häntä voi myös suorittaa lukion etäkursseja jo perusopetuksen aikana.

Etäyhteydestä ja -opetuksesta voi olla hyötyä, jos oppilas on pois koulusta esimerkiksi sairauden tai muun elämäntilanteen vuoksi. Tällöin etäyhteyden ja -opetuksen tavoitteet voivat olla pedagogisia ja sosiaalisia.

6 Oppimisen arviointi

Koulutyö muuttuu yksittäisten oppisisältöjen opiskelusta kohti laajempaa ja kokonaisvaltaisempaa oppimaan oppimista. Silloin arviointi kohdistuu kokonaisvaltaisesti oppimisprosessiin. Kaiken koulussa tapahtuvan arvioinnin tulee perustua opetussuunnitelmaan; määriteltäviin tavoitteisiin ja hyväksyttyihin arviointikriteereihin. Arvioinnin tavoitteena on, että oppilaalle muodostuu kuva omista vahvuuksistaan ja kehitettävistä oppimistaitojen osa-alueistaan. Oppilasta ohjataan arvioimaan

opiskeluun ja oppimistaan sekä löytämään itselleen sopivin tapa oppia. Arvioinnista saatua tietoa hyödynnetään opetuksen suunnittelussa.

Veromäen koulun yhtenäinen arviointikulttuuri on keskeisessä asemassa siinä, millaisen käsityksen oppilaat muodostavat itsestään oppijana ja ihmisenä. Oppilasta ohjataan itse- ja vertaisarviointiin osaamiseen ensimmäiseltä luokalta alkaen. Arviointiin oleellisenä osana kuuluvan rakentavan palautteen esittämistä harjoitellaan opettajan kanssa yhdessä. Arvioinnin yhdenmukaisuus taataan keskustelemalla ja sopimalla arvioinnista luokkatasoisin ja aineryhmittäin. Oppimateriaalin ja oppimistehtävien ohessa oppilaille jaetaan myös oppimistavoitteet ja arviointikriteerit, jotta arviointiperusteet ovat oppilaiden ja siten myös huoltajien tiedossa.

Veromäen koulussa arviointi on kannustavaa, monipuolista ja ohjaavaa. Arviointipalautetta annetaan oppilaalle jatkuvasti oppimisprosessin edetessä. Oppilaalle tarjotaan monipuolisia mahdollisuuksia näyttää osaamistaan. Arvioinnissa käytetään menetelmiä, joiden avulla oppilas kykenee mahdollisimman hyvin osoittamaan osaamisensa; toiminnallisesti, suullisesti, ja/tai kirjallisesti ja mahdollisesti tarvittavin apuvälinein.

Käyttäytymistä arvioidaan ja oppilaille annetaan ohjaavaa palautetta suhteessa käyttäytymiselle asetettuihin tavoitteisiin (kts. taulukko).

Tavoite	A/10 AINA	A-/9 LÄHES AINA	B/8 YLEENSÄ	C/7 VAIHDELLEN	D/6 JOSKUS	D-/5 HARVOIN	E/4 EI JUURI KOS
Oppilas kunnioittaa kaikkia ihmisiä ja käyttäytyy kohteliaasti.	Oppilas toimii esimerkillisesti.	Oppilas on kohtelias ja huomaavainen.	Oppilas on ystävällinen.	Oppilaan toiminta ei ole aina asiallista kaikissa tilanteissa.	Oppilas on epäasiallinen ja käyttää loukkaavaa kieltä.	Oppilas toimii päivittäin epäasiallisesti ja loukkaavasti muita kohtaan	
Oppilas noudattaa koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa aina koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa lähes aina koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa yleensä aina koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa vaihdellen koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa joskus koulun sääntöjä.	Oppilas noudattaa harvoin koulun sääntöjä.	Oppilas ei nouda juuri koskaan koulun sääntöjä.
Oppilas arvostaa ympäristöään ja kaikkien omaisuutta sekä toimii kestävästi elämäntavan mukaisesti.	Oppilas arvostaa ympäristöään ja kaikkien omaisuutta toimii kestävästi elämäntavan mukaisesti.	Oppilas arvostaa koulun oppimisympäristöjä ja omaisuutta ymmärtäen kestävästi kehityksen periaatteita.	Oppilas arvostaa koulun oppimisympäristöjä ja omaisuutta ymmärtäen kestävästi kehityksen periaatteita.	Oppilas arvostaa jonkin verran koulun oppimisympäristöjä ja omaisuutta tiedostaen kestävästi kehityksen periaatteita.	Oppilas toimii välinpitämättömästi ympäristöä kohtaan ja kohtelee muiden omaisuutta huonosti.	Oppilaan toiminta ympäristöä ja omaisuutta vahingoittavaa.	
Oppilas käy koulua säännöllisesti ja on ajoissa paikalla.	Oppilas käy koulua säännöllisesti ja on ajoissa paikalla.	Oppilas käy koulua säännöllisesti ja on yleensä ajoissa paikalla.	Oppilas käy koulua säännöllisesti ja on yleensä ajoissa paikalla.	Oppilaalla saattaa olla satunnaisia luvattomia poissaoloja ja myöhästymisiä.	Oppilaalla on toistuvia luvattomia poissaoloja ja myöhästymisiä.	Oppilaalla on paljon luvattomia poissaoloja ja myöhästymisiä.	Oppilaalla on runsaasti luvattomia poissaoloja ja myöhästymisiä.
Oppilas tulee toimeen erilaisten ihmisten kanssa, on reilu kaveri kaikille, eikä kiusaa ketään.	Oppilas edistää omalla toiminnallaan hyvää kaveruutta ja ilmapiiiriä sekä puuttuu kiusaamiseen.	Oppilas tulee kaikkien kanssa toimeen. Oppilas ei kiusaa ja kertoo aikuisille havaitsemastaan kiusaamisesta.	Oppilas valitsee kaverit itselleen, eikä ota kaikkia aina mukaan.	Oppilas valitsee kaverit itselleen, eikä ota kaikkia aina mukaan.	Oppilaalla on toistuvia riitoja ja hän on osallistunut kiusaamiseen.	Oppilas kiusaa ja syrjii muita toistuvasti.	

7 Oppimisen ja koulunkäynnin tuki

Vantaalla oppilaat saavat tarvitsemansa oppimisen ja koulunkäynnin tuen ensisijaisesti osoitteen mukaisessa lähikoulussaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät sekä etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät. Näitä ryhmiä kuvataan tämän luvun lopussa. Joustavaa perusopetusta kuvataan luvussa 5.4. Opetuksen järjestämistapoja.

Tuen järjestelyt suunnitellaan ja toteutetaan oppilaan yksilölliset tarpeet huomioiden. Tuen tarpeen varhainen tunnistaminen ja oikea-aikaisesti aloitetut tukitoimet ovat ratkaisevia oppilaan oppimisen, kehityksen ja hyvinvoinnin turvaamisessa.

7.1 Tuen järjestämistä ohjaavat periaatteet

Oppilaalla on oikeus saada laadukasta perusopetusta sekä tarvitsemaansa ohjausta ja tukea oppimiseensa ja koulunkäyntiinsä kaikkina työpäivinä omassa lähikoulussaan. Laadukkaalla perusopetuksella ehkäistään oppimisen ja koulunkäynnin vaikeuksia ja niiden kasautumista. Oppimista, koulunkäyntiä ja yhteisöllisyyttä tukeva toimintakulttuuri on lähikoulujen opetuksen järjestämisen perusta. Monipuolisten pedagogisten menetelmien ja oppimisympäristöjen hyödyntäminen ovat osa ennaltaehkäisevää toimintaa, samoin kuin sosiaalisia- ja tunnetaitoja tukevien menetelmien käyttäminen sekä joustavat opetusjärjestelyt.

Opetuksen ja tuen järjestämisessä ollaan aina yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. Oppilaalle ja huoltajalle annetaan selkeää ja avointa tietoa tarvittavista perusopetuksen tukimuodoista. Oppilas osallistuu itseään koskevien asioiden käsittelyyn ikätasonsa ja edellytystensä mukaisesti siten, että oppilaan osuus kasvaa siirryttäessä ylemmille vuosiluokille. Tuki järjestetään oppilaiden yksilöllisten tarpeiden mukaisesti opettajien ja tarvittaessa moniammatillisena yhteistoimintona. Oppilaiden oppimista ja kouluyhyvointia seurataan ja arvioidaan koulupäivän aikana tapahtuvana arviointina sekä Vantaalla sovitun seulonta- ja arviointityökaluja määrääjain käyttäen. Saatua arviointitietoa hyödynnetään yksittäisen oppilaan tuen tarpeen havaitsemiseksi ja tuen järjestämiseksi sekä koko kouluyhteisön hyvinvoinnin kehittämiseksi. Arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Opetushenkilöstö arvioi oppilaan tuen tarvetta, suunnittelee tukea ja tukee oppimista yhteistyössä oppilaan asian edellyttämien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. (Oppilashuolto on kuvattu tarkemmin luvussa 8.) Oppilaan tuen tarpeen niin edellyttäessä kootaan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa monialainen asiantuntijaryhmä tukea tai oppilashuoltoa varten. Oppilaan saaman tuen portaan muuttuessa pedagogiset asiakirjat, pedagoginen arvio ja pedagoginen selvitys käsitellään tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppilaan oppimissuunnitelman tai HOJKS:n laadintaan ja päivittämiseen oppilashuollon ammattihenkilöt voivat osallistua tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan oppilaan ja huoltajan kanssa sovitulla tavalla.

Siirtymävaiheiden yhteiset käytännöt; esiopetuksesta koulun, koulusta koulun ja perusopetuksesta toiselle asteelle, on kuvattu erillisissä suunnitelmissa ja kaupunkitasoisissa ohjeissa. Siirtymävaiheissa tehdään tiivistä yhteistyötä lähettävän ja vastaanottavan tahon kesken. Kaikista oppilaista järjestetään prosessikaavioiden mukainen tiedonsiirto nivelvaiheissa. Lähettävä koulu huolehtii erityisen tuen oppilaiden pedagogisen selvityksen teosta ja vastaanottava koulu kuulee oppilasta ja huoltajaa Vantaan sisällä koulusta koulun siirryttäessä.

Perusopetuksessa järjestettävän tuen taso määrittyy oppilaan kokonaistilanteen mukaan ja se voi oppilaan tarpeen mukaan olla yleistä, tehostettua tai erityistä tukea. Opetuksen eriyttäminen on kaikkeen opetukseen kuuluva ensisijainen keino ottaa huomioon oppilaiden erilaisuus. Tällöin keskiössä ovat eri oppilaille ominaiset oppimistavat, työskentelyn rytmi, erilaiset valmiudet ja kiinnostuksen kohteet. Lisäksi huomioidaan itsetunton ja motivaatioon kytkeytyvät tarpeet. Opetusta voidaan eriyttää opiskelun laajuuden, syvyyden ja etenemisnopeuden vaihtelulla.

Yleisen, tehostetun ja erityisen tuen muotoja ovat muun muassa tukiopetus, osa-aikainen erityisopetus, erilaiset joustavat opetusjärjestelyt, koulunkäyntiavustajapalvelut ja erilaiset oppilashuollon palvelut. Tuki järjestetään yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa.

7.2 Yleinen tuki

Yleinen tuki on ensimmäinen keino vastata oppilaan tuen tarpeeseen. Yleinen tuki järjestetään suunnitelmallisesti oppilaan edistymistä seuraten hänen omassa opetusryhmässään työjärjestykseen kuuluvien oppituntien aikana tai oppituntien ulkopuolella. Tuki suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja tarvittaessa muun henkilöstön kanssa.

Opetuksessa käytetään monipuolisia opetusmenetelmiä, -materiaaleja ja oppimisympäristöjä, ja opetusta eriytetään. Oppilas saa tarvittaessa tukiopetusta, osa-aikaista erityisopetusta tai oppilashuollon tukea. Osana yleistä tukea oppilaalle voidaan laatia oppimissuunnitelma. Oppimissuunnitelma tulee kuitenkin laatia, mikäli oppilaan ammatihenkilöiden kanssa. Samoin menetellään palattaessa tehostetusta tuesta takaisin yleiseen tukeen. Yhteistyö oppilaan ja huoltajien kanssa on tärkeää sekä tarpeiden selvittämisen että tuen suunnittelun ja onnistuneen toteuttamisen kannalta.

7.3 Tehostettu tuki

Mikäli oppilas tarvitsee yleistä tukea laajempaa, pitkäaikaisempaa ja suunnitelmallisempaa tukea, hänen tukitoimiaan tehostetaan. Tehostetun tuen aloittaminen perustuu oppilaan opettajan tai opettajien laatimaan pedagogiseen arvioon, jossa kuvataan oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kokonaistilanne koulun, oppilaan sekä huoltajien näkökulmista. Tehostettuun tukeen siirtyminen käsitellään pedagogisen arvioin perusteella moniammatillisesti yhteistyössä oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Oppimissuunnitelma kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.3.2. Tehostetun tuen aikana osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllinen ohjaus ja kodin kanssa tehtävä yhteistyö korostuvat.

Tehostetun tuen toteuttamiseksi laaditaan oppimissuunnitelma, jossa kuvataan oppilaan tarvitsema pedagoginen tuki ja sen järjestäminen. Suunnitelmaa arvioidaan ja tarkistetaan oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa aina tuen tarpeen muuttuessa, kuitenkin vähintään kerran lukuvuodessa. Oppimissuunnitelma kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman perusteissa luvussa 7.3.2. Tehostetun tuen aikana osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllinen ohjaus ja kodin kanssa tehtävä yhteistyö korostuvat.

Elleivät tavanomaiset perusopetuksen tukimuodot riittää, voidaan oppilaan oppimissuunnitelmassa määritellä opiskelun erityiset painoalueet yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta saavuttamaan opinnoissa etenemisen kannalta oppiaineen keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaa oppimaan oppimisen taitoja. Erityiset painoalueet muodostetaan oppilaan oman vuosiluokan kaikkein keskeisimmistä sisällöistä.

Tehostettua tukea tulee toteuttaa riittävän pitkään, jotta oppilaalle annettujen tukitoimien vaikuttavuutta ja vahvuutta voidaan arvioida. Arvioinnissa otetaan kantaa tukimuotojen sopivuuteen ja oppilaan tarvitseman tuen tasoon jatkossa. Oppilas voi siirtyä takaisin yleiseen tukeen, jatkaa tehostetussa tuessa samoilla tai muunnelluilla tukitoimilla tai siirtyä erityiseen tukeen. Tehostetun tuen oppimissuunnitelmaa hyödynnetään arvioitaessa erityisen tuen tarvetta ja laadittaessa pedagogista selvitystä.

7.4 Erityinen tuki

Oppilas voi saada erityistä tukea, mikäli hän tarvitsee tehostettua tukea intensiivisempää ja pitkäkestoisempaa sekä useita tukimuotoja sisältävää tukea. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan lähikoulussa erilaisin joustavin järjestelyin tai erityisryhmässä. Tämän luvun lopussa kerrotaan Vantaan alue- ja kaupunkitasoisista erityisen tuen ryhmistä. Näitä järjestelyjä voivat olla samanaikaisopetus, integraatioryhmät ja osittainen tai kokoaikainen pienryhmäopetus. Yläkoulussa voidaan hyödyntää myös työharjoittelujaksoja ja työelämäpainotteista opiskelua erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestämisessä.

Erityisen tuen päätös edellyttää pedagogista selvitystä, josta selviää oppilaalle annettu tehostettu tuki ja suunnitelma siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä, oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi tukea. Pedagogisen selvityksen laatii oppilaan opettaja(t) yhteistyössä erityisopettajan kanssa. Selvitys käsitellään moniammatillisesti tarvittavien oppilashuollon ammattihenkilöiden kanssa. Pedagogista selvitystä täydennetään tarvittaessa psykologisella tai lääketieteellisellä asiantuntijalausunnalla tai vastaavalla sosiaalisella selvityksellä. Erityisen tuen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö.

Ennen oppivelvollisuuden alkamista tehtävä erityisen tuen päätös ei edellytä pedagogista selvitystä eikä aiempaa tehostetun tuen antamista, vaan voi perustua psykologiseen tai lääketieteelliseen arvioon. Erityisen tuen valmistelusta ja siihen liittyvästä oppilaan ja huoltajan kuulemisesta vastaa rehtori. Päätöksen tekee perusopetuksen johtosäännön määrittelemä viranhaltija. Erityisen tuen oppilaiden osalta Pol18§:n mukaiset erityiset opetusjärjestelyt päätetään erityisen tuen päätöksessä.

Erityisen tuen päätös tarkistetaan 2. ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Vammaisopetuksen ryhmien oppilaiden erityisen tuen tarkistamisajankohdista kerrotaan luvussa "Vammaisopetus". Mikäli todetaan, että erityinen tuki ei ole enää tarpeen, tehdään tuen lopettamisesta viranhaltijapäätös, joka perustuu moniammatillisesti käsiteltyyn pedagogiseen selvitykseen ja oppilaan ja huoltajan kuulemiseen. Oppilas siirtyy tällöin tehostettuun tukeen.

Oppilaan henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) laaditaan kahden kuukauden kuluessa siitä, kun erityisen tuen päätös on tehty. Jatkossa oppilaan HOJKS laaditaan aina lukuvuoden alussa ja tarkistetaan vähintään kerran lukuvuoden aikana. Oppilaan opettajat laativat suunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa. Suunnitelmassa hyödynnetään pedagogista selvitystä sekä erityisen tuen päätöksen sisältöä. Asiantuntijalausuntojen sisältöjä hyödynnetään siten, kuin se oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta on pedagogisesti tarkoituksenmukaista.

Vantaan alue- ja kaupunkitasoiset erityisen tuen ryhmät

Ryhmämuotoinen tuki

Oppilaan opiskelu järjestetään pienemmässä oppilasryhmässä oppilaan omassa lähikoulussa tai kaupunkitasoisessa erityisryhmässä erityisopettajan johdolla silloin, kun hänen tuen tarpeensa tätä edellyttää. Lähikouluissa ryhmämuotoista tukea tarjotaan osa- tai kokoaikaisen erityisryhmän tai integraatioryhmän muodossa. Koulut kuvaavat järjestelyt omissa lukuvuosisuunnitelmissaan. Kaupunkitasoisia erityisen tuen ryhmiä ovat vammaisopetuksen ryhmät, etappi-, paja- ja poliopetuksen ryhmät.

Etappiopetus

Etappitoiminta tarjoaa vahvaa ja moniammatillista tukea 1. – 6. luokan oppilaille, joiden koulunkäyntiä käyttäytymis- ja tunne-elämän vaikeudet estävät tai olennaisesti vaikeuttavat. Etappijakson aikana arvioidaan oppilaan koulunkäynnin kokonaistilannetta sekä suunnitellaan ja toteutetaan tarvittavia tukitoimia. Jakso on määräaikainen, ja sen pituutta arvioidaan jakson aikana. Tavoitteena on pedagogisten tukitoimien järjestäminen, mahdollisten tutkimusten, hoidon ja sosiaalisen tuen tarpeen arviointi, verkostoyhteistyö sekä oppilaan lähikoulun osaamisen vahvistaminen.

Etappitoimintaa linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Toiminta järjestetään alueellisenä palveluna. Työmuotoja ovat jalkautuvan etapin tuki oppilaan omassa lähikoulussa ja etappiluokassa tapahtuva ryhmämuotoinen opetus. Tapauskohteisesti arvioidaan, kumpi työmuodoista valikoituu. Toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu opetushenkilöstön lisäksi sosiaali- ja terveystoimen työntekijöitä. Etappiluokassa työskentelevät erityisopettaja ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Toinen erityisopettaja on jalkautuvassa työssä oppilaan lähikoululla. Sosiaali- ja terveystoimen työntekijät toimivat opettajien työpareina joko etappiluokassa tai jalkautuvassa työssä. Oppilaan etappihakemuksen tekee monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaat etappitoimintaan. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen etappijakson aloittamista.

Oppilaan HOJKS laaditaan ja päivitetään yhdessä oppilaan, hänen huoltajansa, oppilashuollon ja tarvittavien tukiverkoston asiantuntijoiden kanssa. Etappiluokassa opiskeleva oppilas voi jakson aikana osallistua lähikoulunsa opiskeluun HOJKS:an kirjatulla tavalla. Oppiaineiden opettamisen ohella etappijaksolla opetetaan ja vahvistetaan oppilaan sosio-emotionaalisia taitoja. Etappijakson tavoitteiden saavuttamista seurataan ja arvioidaan säännöllisesti jakson kuluessa. Lähikoulun kanssa tehtävä yhteistyö on toiminnan edellytys.

Etappijakson aikana tehdään tiivistä yhteistyötä perheen, lähettävän koulun ja muiden yhteistyötahojen kanssa. Tavoitteena on sekä lapsen että perheen omien voimavarojen vahvistaminen ja mahdollisista jatkotoimenpiteistä sopiminen yhteistyössä huoltajien ja muun verkoston kanssa. Jokaisella oppilaalla on monialainen asiantuntijaryhmä, minkä lisäksi oppilaalla on oikeus myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin jakson aikana.

Pajaopetus

Pajaopetuksella tarkoitetaan vahvaa erityisen tuen pienryhmää, jossa korostuu oppilaan kokonaisvaltainen elämänhallinnan tukeminen. Opetus järjestetään alueellisenä palveluna, jota linjaa kaupunkitasoinen ohjausryhmä. Pajaopetus on tarkoitettu perusopetuksen päättövaiheessa olevalle nuorelle, jolle oman koulun ja verkoston suunnitelmallinen tuki ei ole riittänyt, ja tilanteessa, jossa vaikeudet ovat kasautuneet ja huolena on syrjäytyminen. Opiskelun tavoitteena on auttaa oppilasta kiinnittymään koulunkäyntiin, tukea häntä elämänhallintataitojen kehittämisessä, päättötodistuksen saavuttamisessa ja toisen asteen opintoihin sijoittumisessa. Lisäksi tavoitteena on verkostoyhteistyön ylläpitäminen ja sen vahvistaminen.

Hakemuksen pajalle tekee oppilaan monialainen asiantuntijaryhmä yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja aluekoordinaattorin kanssa. Oppilaalla tulee olla erityisen tuen antamista koskeva päätös ennen pajalla aloittamista. Perusopetuksen aluepäällikkö ottaa oppilaan pajaopetukseen. Pajaluokan toiminnasta vastaa moniammatillinen tiimi, johon kuuluu niin opetus- kuin sosiaali- ja terveystoimen henkilöstöä. Luokassa työskentelee kaksi erityisopettajaa ja koulunkäyntiavustaja / oppilashoitaja. Pajatiimin jäsenenä ja oppilaiden tukena toimii myös sosiaali- ja terveystoimen työntekijä. Pajan toiminta perustuu moniammatilliseen tavoitteelliseen yhteistyöhön. Opetus toteutetaan pääosin luokkatyöskentelynä.

Pajalla oppilas etenee opinnoissaan vuosiluokkiin sitomattoman opetussuunnitelman (VSOP) ja hänelle laaditun henkilökohtaisen opetuksen järjestämistä koskevan suunnitelman (HOJKS) mukaisesti. Suunnitelma tehdään yhteistyössä oppilaan, huoltajien ja oppilaan yhteistyöverkoston kanssa. Siinä painotetaan oppilaan edistymistä oppimisen, koulunkäynnin ja elämänhallinnan osa-alueilla. Vuorovaikutustaidot, arjen hallinta ja kyky ottaa vastuuta opiskelusta ovat keskiössä. Huoltajien ja moniammatillisen verkoston tuki on välttämätön oppilaan kokonaisvaltaisen kasvun ja elämänhallinnan edistämiseksi. Jokaisella pajan oppilaalla on moniammatillinen asiantuntijaryhmä, johon kuuluvat pajatiimi ja aluekoordinaattori. Ryhmää täydennetään muilla tarvittavilla asiantuntijoilla. Oppilaat ovat oikeutettuja myös koulun muihin oppilashuollollisiin palveluihin.

Poliopetus

Poliopetus on tarkoitettu vantaalaisille lasten- tai nuorisopsykiatrista tukea tarvitseville perusopetusikäisille oppilaille, joiden koulunkäynti ei tukitoimista huolimatta onnistu oppilaan omassa koulussa. Työ perustuu tiiviiseen yhteistyöhön oppilaan, huoltajien, koulun ja hoitotahon välillä. Tavoitteena on turvata oppilaan koulunkäynti sekä tukea hänen kuntoutumistaan, kasvuaan ja kehitystään. Opetus järjestetään kaupunkitasoisena palveluna, jonka toimintaa suunnittelee, arvioi ja kehittää kaupunkitasoinen ohjausryhmä yhteistyössä poliopetuksen tiimin kanssa. Vantaan poliiklinisen opetuksen yksikkö toimii Viertolan koulun yhteydessä. Poliopetuksen oppilaaksiottoprosessissa oppilaat otetaan hallinnollisesti Viertolan koulun oppilaiksi. Oppilailla on erityisen tuen päätös ja aktiivinen hoitosuhde lasten- tai nuortenpsykiatrisen hoitotahoon. Oppilaaksi haetaan hoitavan tahon läheteellä. Moniammatillinen oppilaaksiottokokous järjestetään vuosittain keväällä, ja täydentävä haku mahdollisille vapaille oppilaspaikoille joulukuussa. Oppilaaksiottokokouksissa arvioidaan aiemmin oppilaaksi otettujen oppilaiden tarve jatkaa poliopetuksessa. Arvio perustuu hoitavan tahon ja huoltajien kanssa käytyihin keskusteluihin. Päätöksen oppilaaksiotosta tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Oppilaaksioton yhteydessä tehdään oppilaan, huoltajien ja koulun kesken koulusopimus, jossa määritellään yhteistyön periaatteet.

Poliiklinisella luokalla oppilas opiskelee omien kykyjensä ja edellytystensä mukaisesti yleisen opetussuunnitelman tai yksilöllisten tavoitteiden mukaan. Tarvittaessa hyödynnetään vuosiluokkiin sitomatonta opiskelua ja opiskelun erityisiä painoalueita oppilaan etenemisen turvaamisessa. Suunnitelmia tehdään ja tarkistetaan yhteistyössä oppilaan, hänen huoltajiensa ja hoidon kanssa. Opetus järjestetään mahdollisimman suurelta osin erityisluokkaopetuksena yhdysluokissa. Lisäksi oppilaiden opetuksessa ja ryhmittelyssä voidaan käyttää joustavia opetusjärjestelyitä ja tilapäisesti yksilöopetusta.

Oppilaat huomioidaan erilaisina yksilöinä ja oppijoina, samalla painottaen yhteisöllistä toimintaa ja muiden huomioon ottamista. Oppilaiden oppimista ja käyttäytymistä ohjataan yhteisöllisesti turvallisessa oppimisympäristössä pienistä asioista alkaen. Tavoitteena on, että oppilaat löytävät oman optimaalisen suoritustasonsa. Jokaiselle oppilaalle laaditaan yksilöllinen lukujärjestys ja henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Tavoitteena on noudattaa oppilaan oman luokka-asteen mukaista viikkotuntimäärää, kuitenkin oppilaan voimavarat, yksilölliset tarpeet ja haasteet huomioiden. Mikäli oppilas opiskelee vuosiluokkansa tuntimäärästä poikkeavaa tuntimäärää, sovitaan erityisistä opetusjärjestelyistä yhteistyössä huoltajien ja hoidon kanssa (PoL §18). Poliiklinisen opetuksen opetushenkilöstö on tiiviissä yhteydessä hoitavaan tahoon. Tarvittaessa hoitava taho jalkautuu luokkiin oppilaan koulunkäynnin edistämiseksi.

Koulupäivän runko poliopetuksessa rakentuu opetussuunnitelmassa määritellyistä oppiaineista ja monialaisista oppimiskokonaisuuksista. Opetustoiminta perustuu hyvään oppilaan tuntemukseen sekä turvalliseen ja kunnioittavaan pedagogiseen ohjaamiseen. Oppiaineiden opiskelun ohella painotetaan onnistumisen elämyksiä, pettymysten sietokyvyn kasvattamista, oman vastuun ottamista, itsetunnon vahvistamista sekä koululaisen identiteetin ja motivaation kasvamista. Opetuksessa kiinnitetään huomiota oppilaan käyttäytymis- ja vuorovaikutustaitoihin, ja tunne-elämän taitoja sekä ongelmanratkaisukykyä vahvistetaan. Oppilaita ohjataan tarkkailemaan ja ymmärtämään omaa käyttäytymistään sekä oman käyttäytymisen vaikutusta muihin oppilaisiin, ja heitä tuetaan löytämään myönteisiä ratkaisumalleja eri tilanteisiin.

Koulun aikuiset pyrkivät toiminnassaan positiivisen vuorovaikutuksen synnyttämiseen lapsen ja aikuisen sekä lapsen ja toisen lapsen välille. Tällä rakennetaan oppilaan kokemusta siitä, miten toimitaan yhdessä. Oppilaan siirtymistä pois poliiklinisestä opetuksesta tuetaan kokeilujaksolla, jonka aikana poliiklinisen tiimin jäsen on tarpeen mukaan seuraamassa ja ohjaamassa lähikouluun paluuta. Oppilaan siirtyminen omaan kouluun tapahtuu siten asteittain, yksilöllisen nivelvaihesuunnitelman mukaisesti, perustuen moniammatilliseen arviointiin yhteistyössä oppilaan, huoltajien, hoidon, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja koulujen kanssa.

Vammaisopetus

Vantaalla kehitysvammaisten ja autististen oppilaiden opetus järjestetään pääsääntöisesti alueellisissa erityisryhmissä. Nämä alueelliset ryhmät toimivat yleisopetuksen koulujen yhteydessä, jolloin oppilaan on mahdollista integroitua monipuolisesti omien taitojensa sekä ikä- ja kehitystasonsa mukaisesti muihin ryhmiin. Oppilaan opetus voidaan järjestää erityisin perustein myös oman asuinalueen lähikoulussa, mikäli oppilaan tarvitsema tuki voidaan siellä toteuttaa.

Kaikilla vammaisopetuksen piiriin kuuluvilla oppilailla on erityisen tuen päätös, joka tarkistetaan 3.luokan syksyllä ja 6. vuosiluokan aikana sekä aina tuen tarpeen muuttuessa tai muun olennaisen muutoksen vuoksi. Näissä ryhmissä opetus järjestetään oppilaan kannalta tarkoituksenmukaisella tavalla oppiaineittain perustuen erilaajaisiin oppimääriin, kokonaan toiminta-alueittain tai näiden yhdistelmän. Oppilas voi mahdollisuuksien mukaan osallistua oman äidinkielen opetukseen. Toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen opetussuunnitelman mukaan opiskeleva oppilas voi suorittaa kykyjensä mukaan jostakin oppiaineesta erilaajaisia oppimääriä. Hänet luetaan tällöin edelleen toiminta-alueittain tapahtuvan opetuksen oppilaaksi.

Oppilaalle asetetut tavoitteet kirjataan hänelle laadittavaan henkilökohtaiseen opetuksen järjestämistä koskevaan suunnitelmaan (HOJKS). Suunnitelmassa määritellään oppiaineittain opiskeleville oppilaille kuhunkin oppiaineeseen oppilaan tavoitteet ja toiminta-alueittain opiskeleville oppilaille toiminta-alueisiin liittyvät tavoitteet. Mikäli oppilas opiskelee edellisten yhdistelmänä, kirjataan molempien osa-alueiden tavoitteet HOJKS:an. Toiminta-alueittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista kerrotaan luvussa 7.6.4, oppiaineittain opiskelevien oppilaiden arvioinnista luvussa 6. Vammaisopetuksessa tavoitteena on oppilaan tasapainoisen kokonaiskehityksen turvaaminen yhteistyössä opettajien, opetusta avustavan henkilökunnan, huoltajien, eri asiantuntijoiden ja erityistyöntekijöiden kanssa. Opetusta avustava henkilökunta tukee oppilaiden kokonaiskehitystä koko koulupäivän ajan, mukaan lukien aamu- ja päivätoiminnan.

Vammaisopetuksessa opetus on konkreettista, eri aistikanavia hyödyntävää, asioita kertaavaa ja strukturoitua. Opetus jäsennetään ajan, paikan, tilan ja henkilöiden suhteen. Opetuksessa sanallisten ohjeiden lisäksi käytetään vaihtoehtoisia kommunikaatiomenetelmiä; kuten kuvat, viittomat, fyysinen ohjaus, eleet, osoittaminen sekä kirjoitetut ohjeet ja tekniset apuvälineet. Oppilaat opiskelevat henkilökohtaisten päivä- ja viikko-ohjelmien mukaisesti. Opetuksen tavoitteena on oppilaiden osallisuuden vahvistaminen.

7.4.1 Oppiaineen yksilöllistäminen

Oppilaan oppimista ja koulunkäyntiä tuetaan siten, että hänen on mahdollista suorittaa yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Mikäli annettu tuki ei riitä, sovitaan opiskelun erityisten painoalueiden mukaisesta opiskelusta yhdessä tai useammassa oppiaineessa. Tavoitteena on auttaa oppilasta ottamaan haltuun oppimisen kannalta välttämättömät sisällöt. Keskittymällä olennaiseen oppilaalle jää voimavaroja vahvistaa oppimaan oppimisen taitojaan. Opiskelun erityisiä painoalueita voidaan hyödyntää tehostetun ja erityisen tuen vaiheissa ja ne tulee kirjata oppimissuunnitelmaan tai HOJKS:an yhteistyössä oppilaan ja huoltajan kanssa. Erityisten painoalueiden mukaisesta arvioinnista kerrotaan tarkemmin luvussa 6.

Mikäli oppilas ei tuesta huolimatta suoriudu ydinsisältöihin liittyvistä tavoitteista hyväksytysti, voidaan oppiaineen oppimäärä yksilöllistää. Erityisten painoalueiden käyttöä edellytetään kuitenkin ennen oppiaineen yksilöllistämistä. Kunkin oppiaineen yksilöllistämisen tarve perustellaan pedagogisessa selvityksessä erikseen ja tehdään uusi erityisen tuen päätös. Tällöin myös jo aiemmin yksilöllistettyjen oppiaineiden jatkuminen yksilöllistettyinä tulee perustella. Yksilöllistämisestä sovittaessa selvitetään oppilaalle ja huoltajille yksilöllistettyjen oppimäärien mahdolliset vaikutukset opetuksen järjestämiseen ja jatko-opintoihin.

Yksilöllistettäessä oppilaan oppiaineita selvitetään oppilaan taitotaso tarkasti. Apuna käytetään opettajan tai erityisopettajan tekemää monipuolista arviointia, oppilaan koulutehtäviä sekä arjen havaintoja oppimistilanteissa. Lisäksi hyödynnetään mahdollisia asiantuntijalausuntoja. Oppilaan tavoitetaso määritellään oppimisen mahdollistavaksi ja oppimista eteenpäin vieväksi. Yksilöllistettyjen oppiaineiden tavoitteet, keskeiset sisällöt, oppilaan edistymisen seuranta ja arviointi kuvataan oppilaan HOJKS:ssa. Oppilaan arviointi tapahtuu tällöin suhteessa HOJKS:ssa asetettuihin yksilöllisiin tavoitteisiin.

7.4.2 Pidennetty oppivelvollisuus=

Pidennetyn oppivelvollisuuden piiriin kuuluvat vaikeasti vammaiset lapset. Myös vaikea sairaus voi olla syynä pidennettyyn oppivelvollisuuteen. Pidennetty oppivelvollisuus tarkoittaa oppivelvollisuuden alkamista vuotta säädettyä aiemmin. Oppivelvollisuus ei pidenny perusopetuksen keskeltä tai lopusta. Päätös pidennetystä oppivelvollisuudesta tehdään pääsääntöisesti ennen esiopetuksen alkamista. Lisäksi oppilaalle tehdään erityisen tuen päätös. Pidennetyn oppivelvollisuuden päätöksen tekeminen harkitaan aina tapauskohtaisesti.

Pidennettyä oppivelvollisuutta harkittaessa toimitetaan asiantuntijalausunto perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen vastuuhenkilöille arvioitavaksi. Arvion jälkeen päiväkotien esimiehet kuulevat lasta ja huoltajaa pidennettyyn oppivelvollisuuteen ja erityiseen tukeen liittyen. Asiasta tekee päätöksen perusopetuksen aluepäällikkö. Esiopetuksen järjestämisestä vastaa varhaiskasvatus.

Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaille tehdään päiväkodissa ennen koulunaloitusta pedagoginen selvitys, jonka laatii esiopetuksen opettaja. Pedagoginen selvitys tarvitaan perusopetuksessa oppilaan erityisen tuen päätöstä varten. Opetus järjestetään oppilaan yksilöllisten tarpeiden mukaan joko oppiaineittain tai toiminta-alueittain (luku 7.4.6). Oppilasta ja huoltajaa kuullaan opetusjärjestelyistä. Pidennetyn oppivelvollisuuden oppilaiden tuen tarve tulee tarkistaa säädetyissä kohdissa ja aina kun tapahtuu jokin olennainen muutos tuen tarpeessa tai opetuksen järjestämisessä. Tällöin arvioidaan myös pidennetyn oppivelvollisuuden jatkotarve.

7.4.3 Toiminta-alueittain järjestettävä opetus

Opetus järjestetään toiminta-alueittain, kun se on oppilaan kannalta tarkoituksenmukaista. Toiminta-alueittain tapahtuvasta opetuksesta tehdään pedagogiseen selvitykseen ja asiantuntijalausuntoon pohjautuva hallintopäätös. Toiminta-alueittain annettavan opetuksen tavoitteena on antaa oppilaalle jatko-opinnoissa ja itsenäisessä elämässä tarvittavia tietoja ja taitoja. Oppilaan vahvuudet huomioidaan tavoitteita ja sisältöjä suunniteltaessa. Tärkeää on luoda oppilaille turvallinen ja oppilaskohtaisesti optimaalinen oppimisympäristö. Toiminta-alueet ovat oppilaan elämässä tiiviisti limittäisiä osa-alueita. Yhden osa-alueen harjoittamisella on siirtovaikutusta aina useampaan muuhun osa-alueeseen.

7.5 Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

7.5.1 Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistämiseen tuen kaikilla tasoilla. Tehostetun tuen oppilaiden osalta tukiopetus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:aan. Tukiopetus tulee aloittaa mahdollisimman pian tarpeen havaitsemisen jälkeen tai jo tuen tarvetta ennakkoiden vaikeuksien ehkäisemiseksi. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tukiopetuksen tarpeen, mutta myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat tehdä aloitteen tukiopetuksesta. Oppilas voi tarvita tukiopetusta esimerkiksi oppiainesisältöjen omaksumiseen, oppimaan oppimisen ja työskentelytaitojen edistämiseen tai sosio-emotionaalisten taitojen hallintaan. Tukiopetusta voidaan tarvittaessa antaa myös oppilaan omalla äidinkielellä.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä, pienryhmässä, täysin yksilöllisesti tai erilaisia joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetuksen järjestämisessä käytetään monipuolisia ja oppilasta motivoivia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä koulun lukuvuosisuunnitelmassa, vanhempainiltoissa sekä koulun tiedotteissa ja viesteissä.

7.5.2 Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, johon jokaisella oppilaalla on tuen tasosta riippumatta oikeus sitä tarvittaessa. Pyrkimyksenä on vaikuttaa myönteisesti oppilaan opiskelutottumuksiin, työskentelytapoihin ja koulumotivaatioon. Suunnittelun ja järjestelyjen lähtökohtana ovat oppilaiden yksilölliset tarpeet. Osa-aikainen erityisopetus on joko ennaltaehkäisevää tai jo ilmenneitä vaikeuksia kuntouttavaa. Opetus voi kohdentua kielellisten ja matemaattisten taitojen tukemiseen, sosioemotionaalisten taitojen tai toiminnanohjaus- ja opiskelutaitojen kehittämiseen. Erityisopettaja kartoittaa yhdessä luokanopettajien tai aineenopettajien kanssa, ketkä tarvitsevat osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Opetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena, palkeissa pienryhmässä tai erityisestä syystä yksilöopetuksena. Lisäksi erityisopettaja konsultoi muita koulun opettajia tuen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Osa-aikaisen erityisopetuksen käyttäminen tukimuotona kirjataan tehostetun tuen oppilaiden osalta oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:an. Osa-aikaisen erityisopetuksen toteuttamistavoista tiedotetaan oppilasta ja huoltajia. Resurssin kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulun sisällä säännöllisesti ja muutoksia tehdään tarpeen mukaan joustavasti.

7.5.3 Opetukseen osallistumisen edellyttämät palvelut ja apuvälineet

Avustaja- ja tulkitemispalvelut

Koulut saavat resurssin avustajapalveluiden järjestämiseen. Rehtori päättää avustajapalveluiden kohdentumisesta koulun sisällä konsultoituaan opetus- ja oppilashuollon henkilöstöä. Palvelun kohdentumista tarkoituksenmukaisesti tarkastellaan koulussa säännöllisesti ja oppilaiden tuen tarpeen muuttuessa tarvittavia muutoksia tehdään lukuvuoden mittaan joustavasti. Avustajapalveluiden tarvetta arvioitaessa otetaan huomioon oppilaan oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin tukitoimien kokonaisuus. Oppilaalle turvataan hänen tarvitsemansa tulkitemispalvelut koulupäivän aikana. Tulkitemispalvelut on mahdollista järjestää avustajapalvelun yhteydessä.

Erityisen tuen oppilaan saamista avustaja- ja tulkitemispalveluista päätetään oppilaan erityisen tuen päätöksessä, ja palvelun kohdentuminen kirjataan oppilaan HOJKS:an. Oppilaita ja huoltajia informoidaan avustajapalveluista koulun lukuvuosisuunnitelmassa ja oppilaan pedagogisia asiakirjoja yhteistyössä kodin kanssa laadittaessa.

Apuvälineet

Oppilas on oikeutettu saamaan opetukseen osallistumisen kannalta välttämättömät apuvälineet. Apuvälineiden tarve voi liittyä näkemiseen, kuulemiseen, liikkumiseen tai oppimisen erityistarpeisiin. Apuvälineitä käytetään suunnitelmallisesti ja niiden käyttö ja hyödyllisyys arvioidaan oppilaan pedagogisissa asiakirjoissa. Tarvittavat apuvälineet hankitaan joko koulun toimesta tai erillisellä hakemuksella keskitetysti sivistysvirastosta.

Vantaalla on kaupunkitasoisen opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännön järjestämiseen liittyvät keskeiset paikalliset linjaukset
- Miten koulun tasolla näkyy ennaltaehkäisevän työn ja varhaisen puuttumisen toimintamallit sekä toiminta kaikissa nivelpaikoissa?
- Miten koulun tasolla näkyy kotien kanssa tehtävän yhteistyön keskeiset toimintaperiaatteet oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä?

Yleinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Yleisen tuen käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- Yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa

Tehostettu tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Tehostetun tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat oppilaan tehostetun tuen aloittamisessa, toteuttamisessa ja päättämisessä
- Oppimissuunnitelman laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytännöt
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen arvion ja oppimissuunnitelman laadinnassa, tehostetun tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa

Erityinen tuki

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Erityisen tuen käytännön järjestäminen
- Toimintatavat, kun erityinen tuki päätetään lopettaa ja tuki jatkuu tehostettuna tukena
- HOJKS:n laadintaan, arviointiin ja tarkistamiseen liittyvät käytännöt
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken pedagogisen selvityksen ja HOJKS:n laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Menettelytavat mahdollisten asiantuntijalausuntojen käytössä
- Menettelytavat ja yhteistyö oppilaan ja huoltajan kanssa pedagogisen selvityksen ja HOJKS:n laadinnassa, erityisen tuen järjestämisessä sekä tuen vaikutusten seurannassa ja arvioinnissa
- Oppimäärän yksilöllistämiseen liittyvät toimintatavat osana pedagogisen selvityksen laadintaa, erityisen tuen päätöstä ja HOJKS:n laatimista.
- Perusopetuslaissa säädetyt tutkimukset

Koulun tehtävänä on kuvata:

- Käytännön järjestäminen
- Yhteistyö, vastuut ja työnjako eri toimijoiden kesken
- Oppilaalle ja huoltajille tiedottamiseen ja oppilaan ja huoltajan kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyvät toimintatavat

Oppimisen ja koulunkäynnin tuki Veromäen koulussa

Oppimisen ja koulunkäynnin tuen käytännöt

Oppilas saa laadukasta perusopetusta joka päivä omassa lähikoulussaan. Veromäen koulun toimintakulttuuri pyrkii luomaan oppimisen iloa, oivaltamista ja yhteistoimintaa tukevan oppimisympäristön. Oppilaille pyritään luomaan mahdollisimman turvallinen oppimisympäristö ja hänen itseluottamustaan oppijana tuetaan.

Oppiminen tapahtuu yhdessä muiden kanssa huomioiden myös jokaisen yksilölliset tarpeet. Oppimisen ja koulunkäynnin esteitä pyritään ennalta ehkäisemään ja ratkaisemaan mahdollisimman varhaisessa vaiheessa. Opettaja seuraa oppilaan edistymistä havainnoinnin ja riittävän usein tapahtuvan arvioinnin keinoin. Oppilas on mukana oman oppimispolkunsa suunnittelussa ja arvioinnissa. Oppilas osallistuu oppimistavoitteidensa laadintaan ja vaikuttaa omaan oppimiseensa. Arjen oppimistilanteissa opettaja ohjaa oppimisprosessia tavoitteiden suuntaisesti.

Oppilaalla on oikeus saada oppimisen ja koulunkäynnin tukea heti tarpeen ilmetessä. Varhaisessa vaiheessa havaittuihin haasteisiin voi löytyä ratkaisu oppimisympäristöstä, opetusjärjestelyistä ja arjen toimintatapoja tarkastelemalla. Tässä luvussa kuvataan erilaisia pedagogisia ratkaisuja, joita voidaan käyttää oppimisen tukemiseen. Koulussa arvioidaan vuosittain käytössä olleiden tukimuotojen sopivuutta oppilaalle ja tuen riittävyyttä. Erityisopettajat seuraavat oppimisen edistymistä

havainnoimalla ja osallistumalla muiden opettajien kanssa erilaisten oppimista tukevien oppimisympäristöjen suunnitteluun. Oppimista voidaan tukea jo varhaisessa vaiheessa esimerkiksi joustavilla opetusjärjestelyillä ja opetusta eriyttämällä. Oppilaat voivat opiskella eri asioita oman oppimistahtinsa mukaisesti, ja heillä voi olla eri painoalueita oppimisessaan.

Oppilaan hyvinvointia seurataan koulussa myös muista kuin pedagogisista näkökulmista moniammatillisen yhteistyön ja oppilashuollon tuella. Koulussa ennaltaehkäisevä hyvinvointityö, esimerkiksi kiusaamisen vastainen toiminta ja ryhmäytymisen tukeminen, edistävät samalla myös pedagogisia tavoitteita. Kunkin oppilaan elämänhallintataitojen tukeminen on tärkeää myös pedagogisesta näkökulmasta. Hyvinvoinnin tukemista kuvataan tarkemmin luvussa kahdeksan.

Nivelvaiheet

Koulunkäynnin siirtymävaiheissa kartoitetaan oppilaiden tilanne sekä jatkossa tarvittava oppimisen tuki. Opiskelun siirtymävaiheisiin liittyvä tehokas verkostotyö ja tiedonsiirto on sekä ennaltaehkäisevää että korjaavaa ja oppilaan kehitystä tukevaa oppimisen tukea. Nivelvaiheiden tiedonsiirtoprosesseissa noudatetaan Vantaan perusopetuksen ohjeita. Tietojen siirrosta noudatetaan salassapittoa koskevia säädöksiä. Esiopetuksesta kouluun eli EsKo-prosessi on koko Vantaalla käytössä oleva yhtenäinen tiedonsiirtoprosessi, jonka avulla välitetään huoltajien luvalla tietoa esiopetuksesta kouluun. Huoltajat ja esikoulun opettajat täyttävät EsKo-tiedonsiirtolomakkeen yhdessä koulun alkua edeltävän keväänä, ja se toimitetaan lapsen tulevaan kouluun. Ensimmäisen luokan opettaja ja erityisopettaja saavat tärkeää tietoa lapsen taidoista, vahvuuksista ja tuen tarpeista koulun alkaessa. Tietoa käytetään myös ryhmien muodostamisen tukena ja opetusjärjestelyiden suunnittelussa.

Veromäen koulu kutsuu keväisin alueen päiväkotien henkilöstöä EsKo-tiedonsiirtoneuvotteluun, jossa EsKo-lomakkeet luovutetaan koululle. Jos oppilaalla on laajemman tiedonsiirron tarvetta, hän voi olla mukana Sujuvasti kouluun -prosessissa. Silloin keväällä tai alkusyksystä järjestetään kouluneuvottelu, johon osallistuu koulun oppilashuollon sekä päiväkodin henkilöstöä, lapsen huoltajat ja mahdollisesti myös lapsen kuntoutukseen osallistuvia tahoja. Lääketieteellisen lausunnon perusteella lapsi voi aloittaa koulun erityisen tuen oppilaana. Veromäen koulussa ensimmäisen luokan aloittavat erityisen tuen oppilaat huoltajineen kutsutaan henkilökohtaiseen tapaamiseen jo keväällä ennen koulun alkua. Tapaamisessa suunnitellaan tarvittavia opetusjärjestelyjä oppilaan tuen tarpeisiin liittyen ja täytetään erityisen tuen päätökseen tarvittavat asiakirjat.

Alueen päiväkotien esikouluryhmät sekä koulujen 1. luokkien opettajat ja oppilaat tekevät yhteistyötä lukuvuoden aikana. Esikouluryhmät vierailevat koululla yhteisen toiminnan merkeissä. Yhteistyön tarkoituksena on tutustuttaa tulevia oppilaita kouluympäristöön. Samalla opettajat oppivat tuntemaan koulutulokkaita, mikä puolestaan auttaa opetusjärjestelyiden suunnittelussa. Yhteistyösuunnitelma täsmentyy vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. 1. luokan aloittavat oppilaat ja huoltajat kutsutaan toukokuussa järjestettävään erilliseen tutustumispäivään. Uusille, kesken perusopetuksen kouluun tuleville yksittäisille oppilaille ja heidän huoltajilleen järjestetään tutustumiskäynti etukäteen ennen koulun aloitusta.

Veromäen koulu on yhtenäiskoulu ja oppilaat jatkavat koulunkäyntiään samassa koulussa 9. luokalle asti. 7. luokalle siirtyville oppilaille järjestetään yhteinen tutustumis- ja ryhmäyttämispäivä. Erityisen tuen oppilaille luokanopettaja laatii pedagogisen selvityksen kuudennen luokan aikana. Pedagogisessa selvityksessä määritellään tuen aste 7.-9. luokkien ajaksi ja huoltajaa ja oppilasta kuullaan ennen päätöksentekoa. Oppilaan siirtyessä valmistavasta opetuksesta Veromäen kouluun asiaa valmistellaan tapauskohtaisesti valmistavan opetuksen koordinaattorin tai valmistavan luokan opettajan kanssa. Oppilas käy tutustumassa tulevaan kouluun ja luokkaan ennen siirtymistään. Huoltajat kutsutaan neuvotteluun, jossa suunnitellaan oppilaan perusopetukseen siirtymistä. On myös mahdollista, että oppilas käy koulua Veromäen koulun ryhmässä noudattaen valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa.

Yhteistyö kotien kanssa oppimisen ja koulunkäynnin tuen kysymyksissä

Oppimisen ja koulunkäynnin kysymyksissä koulu tekee yhteistyötä oppilaan huoltajien kanssa. Huoltajalla tulee olla mahdollisuus olla mukana oman lapsensa koulunkäynnissä. Huoltajalle tarjotaan riittävän usein tietoa lapsen oppimisesta ja koulunkäynnistä. Yhteistyö on luottamuksellista, kaikkia osapuolia kunnioittavaa ja yhteisymmärrykseen pyrkivää.

Tuen tarpeen lisääntyessä kodin ja koulun yhteistyön tarve korostuu ja yhteydenpito tiivistyy. Koulun henkilöstön jäsenet ovat aktiivisia yhteistyön käynnistämässä, kun oppilaalla ilmenee oppimisen ja koulunkäynnin haasteita. Oppilaille ja huoltajille annetaan tietoa tuen järjestämisen muodoista, esitellään kolmiportainen tuki ja otetaan heidät mukaan suunnittelemaan oppimisen tukea.

Tarvittaessa oppilaan koulunkäynnin ja oppimisen asioita käsittelemään kootaan moniammatillinen ryhmä. Huoltajalla ja oppilaalla on mahdollisuus päättää, ketä ryhmään kutsutaan. Moniammatillisessa ryhmässä on sekä opetus- että oppilashuollon henkilöstöä. Ryhmän tapaaminen kirjataan oppilashuollon kertomukseen, joka säilytetään koulussa. Moniammatillisen ryhmän toimintaa säätelee laki opiskelijahuollosta. Tarkemmin oppilashuollon toimintaa on kuvattu luvussa kahdeksan.

Kolmiportaisen tuen portaat

Yleinen tuki

Jokainen oppilas kuuluu perusopetuksen yleisen tuen piiriin. Yleisen tuen oppilaat voivat saada tarvittaessa lisätukea oppimäärän suorittamiseen ilman erillistä päätöstä. Tukea annetaan yleisimmin osana oppilaan koulunkäyntiä hänen omassa ryhmässään. Tuki suunnitellaan ja järjestetään yhteistyössä oppilaan, huoltajien, opettajien ja tarvittaessa muun henkilökunnan kanssa. Yleisen tuen tukimuotoina voidaan käyttää erilaisia perusopetuksen tukimuotoja lukuun ottamatta erityisen tuen päätöksen perusteella annettavaa tukea tai oppimäärän yksilöllistämistä. Yleisen tuen tukimuotoja ovat tukiovetus, joustavat opetusjärjestelyt ja -ryhmittelyt, osa-aikainen erityisopetus, opetuksen eriyttäminen sekä oppimateriaalin ja oppimisympäristön eriyttäminen.

Osana yleistä tukea oppilaalle voidaan laatia tarvittaessa oppimissuunnitelma, mutta se ei ole välttämätöntä. Oppimissuunnitelma voidaan laatia arviointikeskustelun yhteydessä tai erillisessä tapaamisessa (arviointikeskustelusta tarkemmin luvussa 6). Sen laatimisesta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja. Oppimissuunnitelmaa päivitetään lukuvuosittain lokakuun loppuun mennessä. Suunnitelman toteutumista arvioidaan koulussa lukuvuoden aikana ja huoltajiin ollaan tarvittaessa yhteydessä.

Tehostettu tuki

Tehostettua tukea järjestetään, jos yleisen tuen tukimuotoihin on tarvetta säännöllisesti tai useampia tukimuotoja tarvitaan samanaikaisesti oppimäärän suorittamiseen. Tehostetussa tuessa painottuvat yleisen tuen muotojen lisäksi oppilashuollon tuki, osa-aikainen erityisopetus, opintojen yksilöllisen ohjauksen tehostaminen ja opetusjärjestelyihin liittyvä tuki (esimerkiksi samanaikaisopetus tai joustavat opetusryhmittelyt). Oppilaan oppimista ja oppilaalle laadittujen tavoitteiden toteutumista seurataan yhteistyössä oppilaan ja hänen huoltajansa kanssa. Tehostettu tuki on yleiseen tukeen verrattuna laajempaa ja säännöllisempää, pitkäaikaista koulunkäynnin tukemista.

Tehostettuun tukeen siirtyminen perustuu oppilaalle laadittuun pedagogiseen arvioon. Pedagogisen arvion laadinnasta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja, ja se tehdään yhteistyössä huoltajien, erityisopettajan ja muiden oppilasta opettavien opettajien kanssa. Pedagoginen arvio käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa.

Tehostetussa tuessa oppilaalle tulee laatia oppimissuunnitelma, jossa kuvataan oppilaalle annettavan pedagogisen tuen järjestäminen. Oppimissuunnitelma voidaan laatia arviointikeskustelun pohjalta tai erillisessä tapaamisessa (arviointikeskustelusta tarkemmin luvussa 6). Sen laatimisesta vastaa luokanopettaja tai luokanvalvoja. Oppimissuunnitelmaa päivitetään lukuvuosittain lokakuun loppuun mennessä. Suunnitelman toteutumista arvioidaan koulussa lukuvuoden aikana ja huoltajiin ollaan tarvittaessa yhteydessä. Oppimissuunnitelmassa voidaan määritellä oppiaineiden erityiset painoalueet, joiden avulla pyritään siihen, että oppilas saavuttaisi opinnoissa etenemisen kannalta keskeiset sisällöt ja samalla vahvistaisi oppimaan oppimisen taitojaan.

Erityinen tuki

Mikäli oppilas tarvitsee pitkäkestoista, säännöllistä ja useista tukimuodoista koostuvaa tukea, hänelle tehdään erityisen tuen päätös. Tätä ennen oppilas on ollut tehostetun tuen piirissä. Erityinen tuki järjestetään ensisijaisesti oppilaan omassa lähikoulussa. Kaikki perusopetuslain mukaiset tukimuodot ovat käytössä erityisessä tuessa oppilaan tarpeiden mukaisesti. Osittainen tai kokoaikainen opiskelu pienryhmässä kuuluu myös erityiseen tukeen.

Erityisen tuen päätös edellyttää pedagoginen selvitystä. Siitä ilmenee oppilaalle annettu tehostettu tuki ja suunnitelma siitä, millaisilla pedagogisilla, oppimisympäristöön liittyvillä oppilashuollollisilla tai muilla tukijärjestelyillä oppilasta tulisi jatkossa tukea. Pedagogisen selvityksen laatimisesta vastaa luokanopettaja tai -valvoja yhdessä erityisopettajan kanssa. Selvitys käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon henkilöiden kanssa. Pedagogista selvitystä voi tarvittaessa täydentää psykologisella, lääketieteellisellä tai sosiaalisella asiantuntijalausunnolla. Huoltaja toimittaa lausunnot opettajien ja oppilashuollon henkilöstön käyttöön.

Jos pedagogisesta selvityksestä ilmenee, että oppilas tarvitsisi jatkossa erityistä tukea, oppilasta ja hänen huoltajaansa kuullaan. Rehtori tai apulaisrehtori lähettää pedagogisen selvityksen ja kuulemislomakkeen aluekoordinaattorille. Päätöksen erityisestä tuesta tekee aluepäällikkö. Kun oppilas on saanut päätöksen erityisestä tuesta, hänelle laaditaan kahden kuukauden kuluessa henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS). Luokanopettaja tai -valvoja laatii suunnitelman yhteistyössä oppilaan, huoltajan ja erityisopettajan sekä tarvittaessa muiden opettajien tai asiantuntijoiden kanssa. HOJKSin laadinnassa hyödynnetään pedagogista selvitystä. Selvityksen asiantuntijalausuntoja hyödynnetään sikäli, kun ne ovat pedagogisesti tarkoituksenmukaisia oppilaan oppimisen ja koulunkäynnin kannalta.

HOJKS laaditaan lukuvuosittain lokakuun loppuun mennessä ja se tarkistetaan kevätlukukaudella. Oppilaan ensimmäinen HOJKS laaditaan tapaamisessa, jossa ovat osallisina oppilas, huoltaja, luokanopettaja tai luokanvalvoja ja erityisopettaja sekä tarvittaessa muita opettajia tai asiantuntijoita. Erityisen tuen oppilaiden osalta arviointikeskustelu voidaan sisällyttää vuosittaiseen HOJKS:in laadintaan.

Jos oppilas ei enää tarvitse erityistä tukea, siitä on tehtävä uusi aluepäällikön päätös. Sen jälkeen oppilas jatkaa koulunkäyntiään tehostetussa tuessa. Päätöksen purkamiseksi laaditaan pedagoginen selvitys, jossa selvitetään erityisen tuen purkamisen perustelut. Erityisen tuen päättymisestä kuullaan huoltajaa ja oppilasta ja he allekirjoittavat kuulemislomakkeen.

Oppilaalle annettujen tukimuotojen lähtökohtana on tukea häntä saavuttamaan yleisen oppimäärän mukaiset tavoitteet kaikissa oppiaineissa. Oppilaalle voidaan määrittellä erityiset painoalueet eri oppiaineissa. Oppilaalla on tällöin mahdollisuus keskittyä oppiaineiden ydinsisältöihin ja siten saavuttaa hyväksytty arvosana oppiaineissa.

Oppimääriä voidaan yksilöllistää, jos oppiaineen keskeisiin sisältöihin liittyvien tavoitteiden saavuttaminen hyväksytysti ei ole mahdollista. Tällöin oppilaan tavoitetaso määritellään hänen edellytystensä mukaisesti ja arviointi perustuu asetettuihin omiin tavoitteisiin. Yksilöllistäminen perustellaan ja tavoitteet määritellään oppiainekohtaisesti pedagogisessa selvityksessä. Oppimäärien yksilöllistämisestä päättää aluepäällikkö. Jokaiselle yksilöllistetylle oppiaineelle kuvataan tavoitteet selkeästi ja yksityiskohtaisesti HOJKS:issa. Tavoitteiden perusteella järjestetään oppilaan opetus ja arviointi. Yksilöllistetyt oppiaineet merkitään opintojen aikaisessa ja päättöarvioinnissa tähdellä (*). Koska yksilöllistämällä voi olla vaikutusta oppilaan jatko-opintoihin, on päätöstä ennen varmistettava, että huoltaja ja oppilas ovat tietoisia yksilöllistämisen mahdollisista vaikutuksista.

Perusopetuslaissa säädetyt tukimuodot

Joustavat opetusjärjestelyt

Oppilaat voivat opiskella erilaisissa ryhmissä. Ryhmittelyyn voi vaikuttaa esimerkiksi pedagogisen tuen tarve, oppilaan omat kiinnostuksen kohteet, ystävyys-suhteiden tukeminen, oppilaan kielitausta tai käytännön aineissa työturvallisuusmääräykset. Jokaista oppilasta koskevia joustavia opetusjärjestelyjä ovat esimerkiksi luokan omat jakotunnit, useamman luokan tai opettajan samanaikaisopetus ja eri luokkien oppilaista muodostetut oppilasryhmittelyt (ns. palkkiryhmit).

Tukiopetus

Tukiopetusta voidaan antaa oppimisen, kasvun ja koulunkäynnin edistämiseen tuen kaikilla tasoilla. Tehostetun tuen oppilaiden osalta tukiopetus kirjataan oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:iin. Tukiopetus tulee aloittaa heti tarpeen havaitsemisen jälkeen tai jo tuen tarvetta ennakoiden vaikeuksien ehkäisemiseksi. Oppilasta opettavat opettajat arvioivat tukiopetuksen tarpeen, mutta myös oppilas ja hänen huoltajansa voivat tehdä aloitteen tukiopetuksesta. Oppilas voi tarvita tukiopetusta esimerkiksi oppiainesisältöjen omaksumiseen, oppimaan oppimisen ja työskentelytaitojen edistämiseen tai tunnetaitojen ja itsesäätelyn harjoitteluun.

Tukiopetusta annetaan joko oppilaan koulupäivän aikana tai oppituntien ulkopuolella samanaikaisopetuksena oppilaan omassa opetusryhmässä, pienryhmässä, yksilöopetuksena tai erilaisia joustavia ryhmittelyjä käyttäen. Tukiopetuksen järjestämisessä käytetään monipuolisia ja oppilasta motivoivia menetelmiä ja materiaaleja, joiden avulla voidaan löytää uusia tapoja lähestyä opittavaa asiaa.

Tuki voi olla kertaluontoista tai pidempikestoista tuen tarpeesta riippuen. Tukiopetuksen antaja voi olla oman opettajan lisäksi esimerkiksi S2- tai erityisopettaja, toiseen luokka-asteen opettaja tai aineenopettaja. Tukiopetusta voidaan tarvittaessa antaa myös oppilaan äidinkielellä tai muulla oppilaan osaamalla kielellä, jos sopiva opettaja on tarjolla. Huoltajille tiedotetaan tukiopetuksen järjestämisestä koulun lukuvuosisuunnitelmassa, vanhempainilloissa ja koulun tiedotteissa. Tukiopetukseen osallistumisesta ilmoitetaan huoltajille etukäteen, jos se on toistuvaa tai tapahtuu koulupäivän ulkopuolella.

Osa-aikainen erityisopetus

Osa-aikainen erityisopetus on oppilaan kasvua, kehitystä ja oppimista tukevaa työtä, johon jokaisella oppilaalla on tuen tasosta riippumatta oikeus sitä tarvittaessa. Sen tavoitteena on vaikuttaa myönteisesti oppilaan opiskelutottumuksiin, työskentelytapoihin ja koulumotivaatioon. Erityisopettaja kartoittaa yhdessä luokanopettajien tai aineenopettajien kanssa oppilaat, jotka tarvitsevat osa-aikaista erityisopetusta. Osa-aikainen erityisopetus voi olla myös oppimisvaikeuksia ennaltaehkäisevää. Opetus suunnitellaan ja oppilaan oppimista arvioidaan opettajien yhteistyönä. Opetuksen järjestämisen suunnittelussa tehdään tarvittaessa yhteistyötä myös monialaisen asiantuntijaryhmän kanssa.

Osa-aikaista erityisopetusta järjestetään muun opetuksen yhteydessä samanaikaisopetuksena, pienryhmässä tai erityisestä syystä yksilöopetuksena. Osa-aikaisen erityisopetuksen käyttäminen tukimuotona kirjataan tehostetun tuen oppilaiden osalta oppimissuunnitelmaan ja erityisen tuen oppilaiden osalta HOJKS:iin.

Erityisopetuksen järjestämisestä ilmoitetaan huoltajalle esim. puhelimitse tai kotiviestillä. Lisätietoja saa arviointikeskustelussa tai muussa sovitussa tapaamisessa. Tiedottaminen kotiin on tärkeää, kun kyse on satunnaisia oppitunteja pitkäjänteisemmästä työskentelystä. Erityisopettaja neuvoo muita koulun opettajia tuen järjestämiseen liittyvissä kysymyksissä. Erityisopetuksen tarkoituksenmukaista kohdentumista tarkastellaan koulussa säännöllisesti, ja muutoksia oppilaiden tarpeiden mukaan joustavasti.

Tuen taso	Asiakirjat ja vastuu	Pedagoginen tuki	Oppilashuolto
Yleinen tuki Kaikki oppilaat kuuluvat yleisen tuen piiriin	Luokanopettaja tai -valvoja laatii tarvittaessa oppimissuunnitelman yhdessä oppilaan, huoltajan ja muiden opettajien kanssa	- Joustavat opetusjärjestelyt - Tukiopetus - Eriyttäminen - Osa-aikainen erityisopetus	Oppilashuollon henkilöstö: - Koulukuraattori - Kouluterveydenhoitaja - Koulupsykologi - Koululääkäri
Tehostettu tuki - Luokanopettaja tai -valvoja laatii pedagogisen arvion. - Se käsitellään moniammatillisesti oppilashuollon henkilöstön kanssa.	Oppimissuunnitelma - Luokanopettaja tai -valvoja laatii oppimissuunnitelman yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa. - Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa muut opettajat ja asiantuntijat.	- Säännöllinen ja pitkäjänteinen tuki - Mahdollisuus tarvittaessa opiskella oppiaineita painoalueittain - Tuki annetaan muun opetuksen yhteydessä joustavin opetusjärjestelyin	Oppilaan koulunkäyntiä tukemaan voidaan eri tuen vaiheissa perustaa monialainen työryhmä, johon kuuluu oppilaan, huoltajien ja tarvittavien opettajien lisäksi oppilashuollon jäseniä tai jäsen.
Eriytynyt tuki - Opettajat ja oppilashuollon ammattihenkilöt laativat yhteistyössä kirjallisen pedagogisen selvityksen - Päätöksen tekee aluepäällikkö - Ennen päätöstä on kuultava oppilasta ja huoltajaa	Henkilökohtainen opetuksen järjestämistä koskeva suunnitelma (HOJKS) - Oppilaan opettajat laativat HOJKSin yhteistyössä oppilaan ja huoltajien kanssa - Laatimiseen osallistuvat tarvittaessa muut asiantuntijat.	- Säännöllinen, pitkäjänteinen ja monimuotoinen tuki - Mahdollisuus tarvittaessa pienryhmäopetukseen - Mahdollisuus tarvittaessa oppimäärän yksilöllistämiseen	Oppilashuollon tukea kuvataan tarkemmin luvussa kahdeksan.

9 Kieleen ja kulttuuriin liittyviä erityiskysymyksiä

Koulu on osa kulttuurisesti muuntuva ja monimuotoista yhteiskuntaa, jossa erilaiset identiteetit, kielet ja katsomukset elävät rinnakkain ja vuorovaikutuksessa keskenään. Koulun tehtävänä on kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä ja kunnioitusta sekä vastuullista toimintaa ja kaikkien kouluyhteisön jäsenten osallisuutta. Kulttuurinen moninaisuus antaa mahdollisuuden keskustella opetettavasta aineksesta eri näkökulmista. Koulujen toimintakulttuurissa huomioidaan kielitietoisuus eli kielen merkitys kaikessa kanssakäymisessä ja opettamisessa. Monikielisyys tehdään näkyväksi kouluympäristössä ja erilaisissa oppimistilanteissa. Jokainen opettaja on myös opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli. Kielitietoiset työtävät hyödyttävät koulun kaikkia oppilaita.

Vantaalla järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta, joka toteutetaan erillisessä valmistavan opetuksen ryhmässä tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä. Perusopetuksen aluekoordinaattori keskustelee sopivasta toteutusmuodosta oppilaan ja huoltajien kanssa perheen tavatessaan. Valmistavan opetuksen päätöksen tekee perusopetuksen aluepäällikkö. Valmistavassa opetuksessa noudatetaan Vantaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Valmistavassa opetuksessa oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma tavoitteineen ja sisältöineen. Oppimissuunnitelmaa edellytetään vielä vähintään vuoden ajan oppilaan siirryttyä perusopetukseen. Oppimissuunnitelmapohja on yhteinen perusopetuksen kanssa. Oppimissuunnitelmassa kuvataan myös tarkemmin oppilaskohtaisesti joustavat ja monipuoliset arviointimenetelmät, joilla oppilas voi osoittaa osaamisensa, kun otetaan huomioon oppilaan kehittyvä kielitaito ja kokonaistilanne. Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti pyrkiä arvioimaan oppilaan osaamista yleisten arviointikriteerien perusteella, jotta oppilaalle ja hänen huoltajilleen muodostuu realistinen kuva oppilaan osaamisesta. Yläkouluikäisenä maahan tulleet luku- ja kirjoitustaidottomat oppilaat on huomioitu erikseen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa.

Suomi toisena kielenä -opetusta järjestetään Vantaalla suomi äidinkielenä -opetuksen yhteydessä, samanaikaisopetuksena, erillisessä ryhmässä tai edellisten yhdistelmänä. Oppiaineen oppimäärä kuvataan tarkemmin opetussuunnitelman luvussa 13. Oppilaan oman äidinkielen opetus on perusopetusta täydentävää opetusta, ja sitä annetaan kaksi vuosiviikkotuntia. Oman äidinkielen opetus tukee oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä ja suomen kielen oppimista sekä luo pohjaa toimivalle monikielisuudelle. Oppilaan oman äidinkielen opetuksessa tehdään yhteistyötä äidinkielen eri oppimäärien sekä muiden aineiden opetuksen kanssa. Vantaalla järjestetään oman äidinkielen opetusta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Oppilaan oman äidinkielen opetussuunnitelma on liitteenä. Oppilaan omalla äidinkielellä annettavaa tukiopetusta pyritään myös järjestämään mahdollisuuksien ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Romanikielen ja saamen kielen opetus ovat perusopetusta täydentävää opetusta. Saamen kielen opetuksen järjestämisessä voidaan hyödyntää etäopetusmahdollisuuksia. Romanikielen opetuksella pyritään tukemaan oppilaiden koulunkäyntiä ja monikielisyyttä. Romanikielen opetussuunnitelma on liitteenä. Viittomakielen opetusta järjestetään tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan Vantaalla omana ryhmänä tai yhteistyössä Helsingin kanssa. Kuulovammaisten lasten opetusjärjestelyt suunnitellaan yhteistyössä oppilaan, huoltajien, perusopetuksen aluekoordinaattorin ja muiden tarvittavien asiantuntijoiden kanssa. Opetus järjestetään oppilaan lähikoulussa hyödyntäen tarvittaessa viittomakielen tulkia tai viittomakielentaitoista avustajaa. Mahdollisuuksien mukaan ja oppilaan tarpeen näin vaatiessa voidaan opetus järjestää kuulovammaisille oppilaille järjestettävässä opetuksessa Pitäjänmäen peruskoulussa Helsingissä.

Vantaalla on kaupunkitasoisten opetussuunnitelman lisäksi kirjattu koulukohtaisiin opetussuunnitelmiin tähän lukuun liittyvät seuraavat asiat:

- Miten kielitietoista toimintakulttuuria edistetään koulussanne ja miten sen kehittymistä seurataan?
- Kuinka oppilaiden äidinkielet näkyvät kouluympäristössä, opettamisessa ja oppimisessa?
- Kuinka valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden järjestelyt on suunniteltu?

Kielitietoinen toimintakulttuuri Veromäen koulussa

Koulun toimintakulttuurissa huomioidaan kielitietoisuus: kielen merkitys kaikessa kanssakäymisessä ja opettamisessa. Koulun yhteinen kieli on suomen kieli, jota käytämme opetuksen pääkielenä. Omaa tai muita vieraita kieliä käytetään muut huomioiden. On kohteliasta käyttää sitä kieltä, jota kaikki keskustelussa mukana olevat ymmärtävät.

Tärkeää on, että kieltä käytetään tilanteenmukaisesti muut huomioiden ja että eri kieliä tai kielimuotoja ei aseteta arvojärjestykseen. Kaikkia kieliä kunnioitetaan tasavertaisesti. Olemme ylpeitä monikielisuudesta ja opimme toisiltamme eri kulttuureihin liittyviä hyviä tapoja. Jokaisella on oma äidinkieli, jota arvostamme ja jonka osaaminen ja oppiminen on tärkeää. Koulumme ilmapiiri on monikulttuurisuutta arvostava. Eri kielten tasa-arvoisuus lisää oppilaan oman kielen arvostamista ja tukee hänen kielellistä identiteettiään. Koulun tehtävänä on kehittää yksilöiden ja ryhmien välistä ymmärrystä.

Kielitietoiseen toimintakulttuuriin kuuluu pyrkimys tehdä koulun toiminnasta kielellisesti mahdollisimman selkeää, mikä näkyy mm. seuraavasti:

- opettaja ja oppilaat täsmenävät toisilleen käyttämiään käsitteitä toisiinsa liittyvistä asioista ja ilmiöistä kootaan yhteisiä käsittekarttoja
- tarkennetaan aiheeseen liittyvät avainkäsitteet esim. kirjoittamalla niistä määritelmiä

- kaikki käyttävät yhdenmukaisesti eksakteja oppiaineelle tyypillisiä käsitteitä
- tehtävyyteistä käytetään johdonmukaisesti yhteisesti sovittuja samoja termejä esim. kirjoitustehtävät: essee, tiivistelmä, mielipidekirjoitus jne.
- käytetään monipuolisia oppimistehtäviä kirjallisista töistä suullisiin harjoituksiin ja draamaan
- laaditaan kuhunkin oppiaineeseen liittyvää kielen oppimista tukevaa yhteistä oppimateriaalia
- monipuolisilla oppimateriaaleilla luodaan kieliympäristöä, joka tarjoaa runsaasti mahdollisuuksia havainnoida, pohdiskella ja toimia eri kielillä
- oppilaita ohjataan havainnoimaan ja kehittämään kielitaitoaan tunnistamalla kehityskohteita
- hyödynnetään tieto- ja viestintätekniikkaa
- monikielisyys tehdään näkyväksi kouluympäristössä esim. opasteet ja kyltit
- käytetään yhteistä koulusanastoa

Kielitietoisien toimintakulttuurin kehittymistä seurataan:

- havainnoimalla oppimistilanteissa käytettävän yleiskielen laatua
- havainnoimalla kielen käyttöä koskevan palautteen määrää, jota parhaassa tapauksessa annetaan kaikissa arkitilanteissa
- kielen virheisiin ei ole välttämättä puuttua, jos sanoma on ymmärretty. Toisen käyttämää puutteellista ilmaisu- tai ystävällisesti rikastuttaa toistamalla sama asia oikeakielisesti ja samalla osoittaen, että viesti on ymmärretty.
- havainnoimalla eri tietolähteiden monipuolista ja kriittistä käyttöä
- antamalla tilaisuuksia itsearvioinnille ja vertaisarvioinnille

Kielitietoiset opetusmenetelmät

Kielitietoisuus tarkoittaa laajaa teksti- ja monilukutaitoa. Kielitietoinen opetus vaatii oppilailta erilaisten tekstien luetun ymmärtämisen taitoja ja eri oppiaineissa on hyvä korostaa eri tieteenalojen termistöjen ja ilmaisutapojen oikeaa käyttöä. Jokainen opettaja on opettamansa oppiaineen kielen opettaja ja kielellinen malli.

Opettajan tehtävänä on ohjata oppilaan ajattelua ja ajattelun kielellistämistä kysymyksiin. Oppilasta autetaan vertailemaan ja luokittelemaan asioita ja sitä kautta oppilas oppii jäsentämään uusia opittavia asioita. Parhaat oppimistehtävät vaativat oppilaan omaa pohtimista ja siihen varataan aikaa. S2-oppilaat voivat tutustua opiskeltavan aiheen sanastoon ja käsitteistöön etukäteen.

Opettaja valitsee oppilailleen avoimia ja oppilaan kykyihin nähden sopivan laajuisia tehtäviä, joiden tekemisessä voi käyttää oppilaan itsensä valitsemia ilmaisu- ja esitystapoja. Vuorovaikutus vahvistaa kielen monipuolista käyttöä ja rohkaisee omien ajatusten ilmaisemiseen.

Oman äidinkielen opetus

Oman äidinkielen opetus tukee oppilaan kielellistä ja kulttuurista identiteettiä ja suomen kielen oppimista sekä luo pohjaa toimivalle monikielisyydelle.

Vantaalla järjestetään oman äidinkielen opetusta tarpeen ja mahdollisuuksien mukaan. Opetuspaikka voi olla muu kuin oma lähikoulu ja huoltajat vastaavat opetukseen kuljettamisesta. Oppilaan oman äidinkielen opetus on vapaaehtoista, perusopetusta täydentävää opetusta ja sitä annetaan kaksi vuosiviikkotuntia muun opetuksen ulkopuolella.

Oppilaan oman äidinkielen opetusta koskevat suunnitelmat ovat Vantaan yhteisen opetussuunnitelman liitteenä. Oppilaan omalla äidinkielellä annettavaa tukiovetusta pyritään myös järjestämään mahdollisuuksien ja oppilaiden tarpeiden mukaan.

Opiskelussa voidaan hyödyntää oppilaiden äidinkieliä monipuolisen oppimisen välineinä ja kasvattaa näin kaikkien oppilaiden kielitietoisuutta. Oppilaat voivat käyttää rinnan oman äidinkielenä tekstiä tunnilla opiskeltavasta aiheesta aina kun mahdollista ja sähköisissä ympäristöissä he voivat käyttää käännössovelluksia. Ryhmiä muodostettaessa kiinnitetään huomiota siihen, että samaa kieltä puhuvien on mahdollista tehdä yhteistyötä käsitteiden merkitysten löytämiseksi.

Oppilaiden erilaiset äidinkielet näkyvät monipuolisesti kouluympäristössä. Koulussa monikielisyyttä tuetaan ja pidetään arvokkaana puheen tasolla ja sekä toiminnassa, esimerkiksi järjestämällä tilaisuuksia, joissa oppilaat voivat tuoda esille kielitaitoaan.

Erilaiset kielitaidot näkyvät tehtävien selkokielisyyden painottamisena. Opetuksessa käytetään monenlaisia opiskelutapoja, jotka mahdollistavat osallistumisen vähäiselläkin suomen kielen taidolla. Jokainen kouluyhteisön jäsen toimii suomen kielen opettajana toinen toisiaan auttaen ja annamme toisillemme hyvää tarkoitavaa palautetta kielen käytöstä.

Valmistavasta opetuksesta perusopetukseen siirtyvien oppilaiden tukeminen

Suomeen äskettäin muuttaneille oppilaille järjestetään perusopetukseen valmistavaa opetusta vuoden ajan. Se voi tapahtua Läntisen Vantaan alueellisessa valmistavan opetuksen ryhmässä tai inklusiivisesti perusopetuksen ryhmässä omassa lähikoulussa. Perusopetuksen aluekoordinaattori keskustelee sopivasta toteutusmuodosta oppilaan ja hänen huoltajiensa kanssa perheen tavatessaan.

Valmistavassa opetuksessa noudatetaan Vantaan kuntakohtaista valmistavan opetuksen opetussuunnitelmaa. Oppilaalle laaditaan aina oppimissuunnitelma tavoitteineen, sisältöineen ja tukitoimineen. Oppimissuunnitelmaa edellytetään vielä vähintään vuoden ajan valmistavan opetuksen päätyttyä. Oppimissuunnitelmassa kuvataan tarkemmin oppilaskohtaisesti joustavat ja monipuoliset arviointimenetelmät, joilla oppilas voi osoittaa osaamisensa huomioiden oppilaan kehittyvä kielitaito ja kokonaistilanne.

Tavoitteena on mahdollisimman nopeasti pyrkiä arvioimaan oppilaan osaamista yleisten arviointikriteerien perusteella, jotta oppilaalle ja hänen huoltajilleen muodostuu realistinen kuva oppilaan osaamisesta. Oppilaalle annetaan valmistavaan opetukseen osallistumisesta todistus, jonka sanallinen arviointi perustuu oppimissuunnitelmaan. Oppilasta arvioidaan monipuolisesti ja oppilaan kielitaito huomioiden.

Valmistavan opetuksen päätyttyä luokanopettaja/-valvoja ja S2-opettaja tutustuvat oppilaaseen ja tämän perheeseen henkilökohtaisessa tapaamisessa. Tapaamiseen tarjotaan tulkkipalvelua tarvittaessa. Kielitaidon perusteella luokanopettaja tai -valvoja pohtivat S2-opettajan kanssa mahdollisuuksia tukea oppilaan oppimista. Oppilas sijoitetaan pääsääntöisesti siihen opetusryhmään, joka vastaa hänen omaa ikäänsä. Yläkouluikäisenä maahan tulleet luku- ja kirjoitustaidottomat huomioidaan erikseen Vantaan valmistavan opetuksen opetussuunnitelmassa.

Oppilaasta riippuen luokissa voidaan käyttää myös epävirallisia tukimuotoja, esimerkiksi luokkakavereita vaihtuvina tukioppilaina. Koulussa kehitetään aktiivisesti tapoja jakaa onnistuneita käytänteitä valmistavasta opetuksesta saapuvien oppilaiden tukemiseksi koko kouluyhteisön kesken. Oppilas tarvitsee tukea eri oppiaineiden ja suomen kielen opiskelussa sekä suomalaisen koulukulttuuriin sopeutumisessa.

10 Kaksikielinen opetus

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta englannin kielellä Kaivoksen ja Rekolanmäen alakouluissa. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla oppilaat puhuvat ja työskentelevät suomen kielellä, muuten opetuskielenä on englanti. Englannin kielen opetukseen tarvittavat tunnit on siirretty valinnaisaineiden tunneista. Lisäksi tunteja on siirretty äidinkieli- ja kirjallisuus – oppiaineesta englannin kieleen. Kaivoksen ja Rekolanmäen koulut kuvaavat koulukohtaisissa

opetussuunnitelmissaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1-6. Tuntijako noudattaa Opetuslautakunnan hyväksymää tuntijakoa (9.11.2015), joka on liitteenä.

Kaivoksen ja Rekolanmäen koulujen oppilaat valitaan ensimmäiselle luokalle kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Myöhemmille vuosiluokille haettaessa oppilaan täytyy osoittaa osaavansa luokkatason mukaista englanninkieltä. Rekolanmäen koulussa opetus alkaa lukuvuoden 2016 alkaessa yhdellä ensimmäisellä luokalla ja laajenee vuosittain seuraavalle vuosiluokalle oppilaiden kasvaessa. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelien oppilaiden on mahdollista pyrkiä Vantaan Kansainväliseen kouluun yläkouluun siirtymisvaiheessa.

Vantaalla annetaan laajamittaista kaksikielistä opetusta saksan kielellä Länsimäen koulussa vuosiluokilla 1-9. Opetus alkaa lukuvuoden 2016 alkaessa yhdellä ensimmäisellä vuosiluokalla ja laajenee vuosittain seuraavalle vuosiluokalle oppilaiden kasvaessa. Oppilaat valitaan laajamittaisen kaksikielisen opetuksen luokille kielellisen valmiuden arvioinnin kokeen perusteella. Laajamittaisessa kaksikielisessä opetuksessa opiskelevat saksankieliset luokat noudattavat Vantaan kaupungin yleistä tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015). Saksan kielellä annetun opetuksen määrä on 1-2 vuosiluokilla 50% ja vuosiluokilla 3-9 vähintään 25% annetun opetuksen määrästä. Saksan kielellä opetetavat aineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa.

Ruotsin kielen kielikylpyopetusta annetaan Uomarinteen ja Kilterin sekä Viertolan ja Peltolan kouluissa. Ruotsin kielellä annetun opetuksen määrä on kaikilla vuosiluokilla enemmän kuin 25% tuntimäärästä. Uomarinteen alakoulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet oppilaat jatkavat osittaista kielikylpyopetusta 7. - 9. luokilla Kilterin koulussa. Viertolan koulussa ruotsin kielikylpyluokalla aloittaneet jatkavat osittaista kielikylpyopetusta Peltolan koulussa. Yläkouluun siirryttäessä voidaan kouluun ottaa uusia oppilaita, jotka ovat olleet kielikylpyopetuksessa muualla tai jotka osoittavat vastaavat tiedot kielikokeen perusteella.

Ruotsin kielikylpyopetuksessa noudatetaan Vantaan kaupungin yleistä tuntijakoa (opetuslautakunta 9.11.2015). Kilterin ja Peltolan kouluissa kielikylpyruotsin opetusta on jokaisella vuosiluokalla neljä vuosiviikkotuntia ja siinä noudatetaan omaa opetussuunnitelmaa. Kielikylpyruotsia ja muita ruotsin kielellä opskeltavia oppiaineita on neljännes opinnoista. Ruotsin kielellä opskeltavat oppiaineet määritellään vuosittain lukuvuosisuunnitelmassa. Ruotsin kielellä opskeltavissa oppiaineissa varmennetaan suomen kielen sanaston hallinta muun muassa jatko-opintojen turvaamiseksi.

Vantaan kansainvälisessä koulussa opetus annetaan englannin kielellä. Äidinkielen ja kirjallisuuden tunneilla käytetään suomen kieltä. Kaksikielisellä opetuksella pyritään saavuttamaan hyvä ja monipuolinen kielitaito sekä opetuskielessä että suomen kielessä. Oppilaat valitaan kielitestin perusteella. Kouluun voi pyrkiä mille vuosiluokalle tahansa. Englannin kieleen opetuksen tarvittavia tunteja on siirretty valinnaisista tunneista sekä äidinkieli ja kirjallisuus -oppiaineen tunneista. Vantaan kansainvälinen koulu kuvaa koulukohtaisessa opetussuunnitelmassaan englannin kielen tavoitteet ja sisällöt vuosiluokilla 1 - 9. Yleisestä tuntijaosta poikkeavien oppiaineiden sisältöjen jakautumisen vuosiluokilla 3 ja 4 (käsiyö), 5 ja 6 (kuvataide), 7 ja 8 (liikunta ja opinto-ohjaus) kuvataan kaupunkitasoisissa opetussuunnitelmissa. Tuntijako (opetuslautakunta 9.11.2015) on liitteenä.

Lyhytaikaisesti Suomessa asuvien oppilaiden opetus järjestetään valmistavan opetuksen kautta suomenkielisessä perusopetuksessa, ellei oppilas pääse kielitestin kautta englanninkieliseen opetukseen.

11 Erityiseen maailmankatsomukselliseen tai kasvatusopilliseen järjestelmään perustuva perusopetus

Vantaalla erityiseen maailmankatsomukselliseen järjestelmään perustuvaa opetusta tarjotaan montessoripainotteisessa opetuksessa Kuusikon koulussa vuosiluokilla 1 - 6. Opetus järjestetään yhdysluokkaopetuksena. Opetusta antavat luokanopettajat, jotka ovat erikoistuneet montessoripedagogiikkaan. Opetus perustuu montessoripedagogiikan mukaisesti kokonaisuuksiin ja on oppiaineisiin jakamatonta opetusta. Luonteeltaan opetus on toiminnallista. Yhdysluokkaopetuksessa toiminnallinen oppimateriaali mahdollistaa oppilaan opiskelun yksilöllisen ja kiireettömän etenemisen. Työskentelytapa mahdollistaa vertaisoppimisen, lisää yhteisöllisyyttä ja kasvattaa lasta ryhmän aktiiviseksi jäseneksi. Opiskelun kehyksenä on elämää kunnioittava, ekologinen käsitys maailmasta ja ihmisestä osana sitä. Tärkeää on tutkiminen, käsin tekeminen, luova ongelmanratkaisu, oivaltava oppiminen ja syy-seuraus-suhteiden pohtiminen.

Montessoripedagogiikan yksi keskeisimmistä kasvatustavoitteista on lapsen itsenäistymiskehityksen tukeminen. Menetelmän ytimenä on oppilaan tarkka havainnointi ja huomioiden teko hänen kehityksestään. Tarkkailun ja tehtyjen huomioiden avulla opettaja saa oleellisen tiedon oppilaan kehitystasosta ja siitä, miten hänen tulee ohjata oppilasta kehittymään ja millaisia oppimisvälineitä hänen tulee oppilaan oppimisen tueksi tarjota. Montessorivälineet ovat osa montessoriympäristöä, joka on kasvattava, rauhallinen ja omaan itsenäisyyteen ja innostukseen kannustava ympäristö.

Montessoripainotteisessa opetuksessa oppilas saavuttaa oppivelvollisuuteen kuuluvien oppimäärien mukaiset tiedot ja taidot. Arviointi toteutetaan Vantaan perusopetuksen arviointikriteerien mukaisesti.

12 Valinnaisuus perusopetuksessa

12.1 Valinnaiset taide- ja taitoaineet

Taide- ja taitoaineiden avulla syvennetään kaikille yhteisillä opitunneilla opittuja perustaitoja. Valinnaisten taide- ja taitoaineiden sisällöt voivat olla joko yleisiä oppiaineen sisältöjä tai kohdistua erityisesti johonkin tiettyyn oppiaineen sisältöalueeseen. Vuosiluokkien 4 - 6 kotitalouden valinnaiskurssien tehtävänä on syventää oppilaan laaja-alaista osaamista, erityisesti itsestä huolehtimisen ja arjen taitoja (L3) sekä ajattelun ja oppimaan oppimisen taitoja (L1). Koulu tarkentaa valinnaiskurssien sisällöt lukuvuosisuunnitelmassa. Oppilaat valitsevat 4. - 6. -luokilla kaksi tuntia valinnaisia taide- ja taitoaineita, joiden tulee olla eri oppiainetta. Oppilaat valitsevat kurssit kolmannen, neljännen ja viidennen luokan keväällä seuraavaa lukuvuotta varten. Jokainen koulu tarjoaa kaikkia viittä taide- ja taitoainetta, myös kotitaloutta.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla taide- ja taitoaineiden valinnaisista opinnoista muodostuu kahden vuosiviikkotunnin laajuinen pitkä valinnainen kurssi sekä yhdeksännellä vuosiluokalla yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Yhdeksännellä vuosiluokalla valittava lyhyt taide- ja taitoaine voi olla sama oppiaine kuin pitkä valinnainen kurssi. Oppilaat valitsevat pitkän valinnaisen kurssin seitsemännen luokan keväällä. Valittu kurssi jatkuu yhdeksännen luokan loppuun saakka. Lisäksi oppilaat valitsevat kahdeksannen luokan keväällä lyhyen valinnaisen kurssin yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Tällöinkin koulun tulee tarjota valittavaksi kaikkia taide- ja taitoaineita.

Valinnaisten taide- ja taitoaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2 Muut valinnaiset aineet

Oppilaille tulee varata mahdollisuus osallistua muihin valinnaisiin opintoihin kuuluvien kurssien suunnitteluun. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet.

Vuosiluokkien 4 - 6 muiden valinnaisaineiden valinta tapahtuu kuten taide- ja taitoaineiden valinnaistenkin valinta. Muista valinnaisista aineista muodostuu vuosiluokille 4 - 6 yhden vuosiviikkotunnin laajuinen lyhyt valinnainen kurssi. Muut valinnaiset kurssit voivat olla sisällöltään taide- ja taitoaineita.

Seitsemännellä luokalla oppilailla on kaksi vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Niistä muodostuu kaksi lyhyttä valinnaiskurssia. Kurssit valitaan kuudennen vuosiluokan keväällä. Mikäli oppilaalla on kaksi lyhyttä valinnaista kurssia samaa oppiainetta, ne eivät voi muodostaa pitkää valinnaista eikä niitä voi yhdistää yhdeksi arvioitavaksi kurssiksi.

Kahdeksannella ja yhdeksännellä luokalla on kolme vuosiviikkotuntia muita valinnaisia opintoja. Nämä muodostavat yhden pitkän, kahden vuosiviikkotunnin laajuisen ja yhden lyhyen, yhden vuosiviikkotunnin laajuisen valinnaisaineen. Koulu päättää valinnaisainetarjottimestaan. Valinnaisaine voi olla sisällöltään myös taide- ja taitoaine tai B2 -kieli. Kurssien sisällöissä voidaan huomioida monialaiset oppimiskokonaisuudet ja laaja-alaisen osaamisen alueet. Pitkä valinnaisaine valitaan seitsemännen luokan kevään kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Lyhyt valinnaisaine valitaan seitsemännellä luokalla kahdeksatta vuosiluokkaa ja kahdeksannella luokalla yhdeksättä vuosiluokkaa varten.

Jokaisen yläkoulun tulee tarjota osana muita valinnaisia opintoja yhden vuosiviikkotunnin laajuisia Urhea-kursseja seitsemättä, kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten. Urhea-kurssi on luonteeltaan yleisharjoittelua ja sitä tarjotaan oppilaille, jotka harjoittelevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti. Tarkemmin Urhea-yhteistyötä on kuvattu luvussa 12.2.1 sekä liikunnan opetussuunnitelmassa. Seitsemännellä vuosiluokalla ei tarjota Urhea – valinnaista niille, joilla on vapaaehtoinen A2 – kieli.

Valinnaiskurssien sisällöt ja toteutus täsmennetään vuosittain koulujen lukuvuosisuunnitelmassa. Valinnaisaineiden arvioinnista kerrotaan opetussuunnitelman luvussa 6, Oppimisen arviointi.

12.2.1 Urhea-yhteistyö 7.-9. luokilla

Kaikki vantaalaiset koulut, joissa on luokka-asteet 7 - 9 ovat Urhea-kouluja. Urhea-koulut tukevat urheiluseuroissa tavoitteellisesti urheilevien lasten ja nuorten koulunkäynnin ja urheiluharrastuksen yhteensovittamista. Urhea-toimintaan otetaan koulun omia oppilaita, jotka harrastavat urheiluseuroissa aktiivisesti ja tavoitteellisesti urheilua. Mikäli ryhmä muodostuu urheiluseuroissa aktiivisesti ja tavoitteellisesti urheilua harrastavista Urhea-oppilaista, voidaan toimintaan ottaa mukaan urheiluseuroihin kuulumattomia oppilaita.

Urhea-oppilaiden tulee sitoutua noudattamaan koulun, urheiluseuran, Urhean, oppilaan huoltajan ja oppilaan välillä solmittavaa Urhea-sopimusta. Urhea-oppilaat osallistuvat liikunnallisiin

Urhea-kouluissa toimintaan osallistuville oppilaille mahdollistetaan harjoitusaikaa seuraavasti:

Alueen koulut pitävät iltapäivän YT-ajan samaan aikaan. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluvien oppilaiden osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen ja lajiharjoitteluun. YT-aikana Urhea-oppilailla on mahdollisuus myös yleisliikuntaharjoitteluun, jonka sisällöstä voidaan sopia oppilaan valmentajan tai koulun liikunnan opettajan kanssa. YT-ajalla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.

Alueen koulujen Urhea-oppilaat aloittavat yhtenä aamuna viikossa koulun vasta klo 9.00. Tämä mahdollistaa urheiluseuroihin kuuluville oppilaille osallistumisen seurojen järjestämään valmennukseen klo 7.00–8.30. Urhea-oppilailla on mahdollisuus kyseisenä aamuna myös yleisharjoitteluun, jonka sisällöstä voidaan sopia oppilaan valmentajan tai koulun liikunnan opettajan kanssa. Aamulla tapahtuva harjoittelu on urheiluseurojen valmentajien ohjaamaa tai oppilaan omatoimista harjoittelua.

Jokainen koulu tarjoaa yhden vuosiviikkotunnin laajuisena valinnaisaineena Urhea-liikuntaa, joka on luonteeltaan yleisharjoittelua. Urhea-kurssi ei ole osa taide- ja taitoaineiden valinnaisia opintoja vaan niin sanottuja muita valinnaisia opintoja. Valinnaisaineen sisältö ja toteutus kuvataan liikunnan opetussuunnitelmassa.

12.3 Vieraiden kielten vapaaehtoiset ja valinnaiset oppimäärät

Vantaan kaupungissa kaikki oppilaat aloittavat englannin opiskelun varhennettuna kielenopetuksena ensimmäisellä luokalla. Yhden vuosiviikkotunnin laajuinen opiskelu jatkuu toisella vuosiluokalla. Kolmannella vuosiluokalla kaikki oppilaat aloittavat A1-kielenään englannin kielen.

Neljänneltä luokalta alkavaksi vapaaehtoiseksi A2-kieleksi on mahdollista valita ruotsi, venäjä, ranska, saksa tai espanja. A2-kielen ryhmän ryhmäkoosta päättää opetuslautakunta. A2-kielen opetusjärjestelyissä on mahdollista hyödyntää useamman koulun välisiä etäopetusmahdollisuuksia ja muodostaa tällä tavoin koulujen yhteisiä ryhmiä.

Kaikilla oppilailla alkaa kuudennella luokalla B1-kielenä ruotsin kieli. A2-kielenä ruotsia opiskelleet oppilaat jatkavat tällöin opiskelua omana ryhmänään. Yläkouluilla on lisäksi mahdollisuus tarjota kahdeksatta ja yhdeksättä vuosiluokkaa varten B2-kieltä muiden valinnaisten opintojen osana.

Oppiaineiden opetussuunnitelmat

Suomen kieli ja kirjallisuus
Suomi toisena kielenä ja kirjallisuus
Ruotsin kieli, B1-oppimäärä
Ruotsin kieli, A2-oppimäärä
Englannin kieli, A-oppimäärä
Espanjan kieli, A2-oppimäärä
Espanjan kieli, B2-oppimäärä
Ranskan kieli, A2-oppimäärä
Ranskan kieli, B2-oppimäärä
Saksan kieli, A2-oppimäärä
Saksan kieli, B2-oppimäärä
Venäjän kieli, A2-oppimäärä
Venäjän kieli, B2-oppimäärä
Matematiikka
Biologia
Maantieto
Fysiikka
Kemia
Terveystieto
Ympäristöoppi
Uskonto-Evangelisluterilainen
Uskonto-Islam
Uskonto-Katolinen
Uskonto-Ortodoksinen
Uskonto-Buddhalainen
Uskonto- Krishna-liike

5.4.2016

Veromäen koulu – Vantaa OPS

Elämäkatsomustieto
Historia
Yhteiskuntaoppi
Musiikki
Kuvataide
Käsityö
Liikunta
Kotitalous
Oppilaanohjaus

Noudettu kohteesta http://vantaawiki.cloud19.hostingpalvelu.fi/pops/index.php?title=Veromäen_koulu&oldid=1537

-
- Sivua on viimeksi muutettu 5.4.2016 kello 16.27.